

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Rebus Iaponicis, Indicis, Et Pervanis Epistolæ
Recentiores**

Hay, John

Antverpiae, 1605

De Meacensi Regione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61204](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61204)

benignissima mater, non desinit etiam eorum necessitatibus succurrere.

In his regionibus imbrum copia admodum exundant frumenta. Vnde hoc anno quoddam ripas suas magno furore egressa omnes gentilium domos ligneas, quæ proximè ripam constructæ erant, abripuit in mare, cum multorum hominum interitu. Deportati sunt & duo Christiani intra ædes suas inclusi diem noctemque ad quinque vel sex leucarum spatium, quid facerent in tantæ vitæ discrimine inuocant supplices matrem misericordiam, votisque factis sibi conciliant: cuius & clementia impetrant, ut eadem domus hæretet in terra, ipsique incolumes euaderent.

In Toquitrū quingenti supra mille fideles numerantur. Est hic cæcus, qui vacat humanis defunctorum corporibus, varia loca obit doctrinæ Christianæ tradendæ causa, ad longa itinera concitanda promptior, quam multi videndi facultate præditi. Christiani in ea ora tantum vescuntur herbarum radicibus, glandibus, cæpis, cum aliquanto hordeo, cicerculis, & admodum modica oriza, & tamen in hac rerum omnium penuria læti viuunt & læti, raro ægrotant, omnes serè ad extremam veniunt senectutem. Si morbo aliquo, ut febricula, tententur, cum medicus eis præsit Deum sit nullus, per fugium suum habent ad Ecclesiam, in ea magna diei parte hærent, aquam lustralem bibunt, se precibus celestis medico commendant, & denique multi pro sua simplicitate & puritate sanitatem impetrant.

DE MEACENSI REGIONE.

Quamuis persecutio nostrorum totos hos decem annos suum cursum tenuerit, tamen a tribus quatuorve annis quibus languescere cæpit, res Christiana, diuina operante gratia, semper vberiore habuit progressum, Tancique aliorum aduersariorum animus in Societatis homines æquior constitit. Ac superiore quidem anno, supra omnem spem humanam, huc usque tantus fuit nobilium illustriumque hominum, cum Metci tum Ozacæ, (quæ vrbes sunt totius Iaponiæ facile principes, & omnisque nobilitatis domicilia) ad audiendam Legem nostram conuersus; ut omnes, quotquot viderunt audierantve, oblitiscerent. Nobiles enim hi Domini, simul atque sacro lætæ scriptura subiēcissent, omnibus suis amicis & notis aurores fieri, ut similiter facerent: vnde tanta hominum turba ad nos confluit, ut fratres nostri, cum diurnis sermonibus nonnumquam

addere coguntur, viribus deficiantur.

Ghenifoin, Meacensis gubernator, qui in aula Taici ferè versatur, & semper præ cæteris se nostris beneuolum propitiumque demonstrauit (duo enim eius filii, nepotes, & alii consanguinei iã baptizati sunt, & ipse non longè à regno Dei abesse videtur), animaduertens concursum hunc quotidie augescere, metuensque ne eam ob rem apud Taicum tandem malè audiret, quòd eum non cohiberent, conatus est, pro sua eximia prudentia, tempus locumque opportunum obseruare, quo animum Taici exploraret: qui sanè rei se commodè obtulit: itaque cùm illi narraret multos ad cognoscendam Patrum doctrinam, vti nouam & Iaponis peregrinam, confluere, atque hoc recreationis genere tempus fallere, nihil se commoueri ostendit, imò vultu ipso indicauit se rei conscium, & vltro dissimulare. Quamuis verò P. Rector, vt magnam eius patriæ habet experiètiã, ac Taicum intus & in cute nouit, omne studium adhibeat in temperando isto concursu, nunc vrbe excedendo, nunc Dominis ipsis gentilibus, qui audiendæ Legis nostræ causa ventitant, indicando magnitudinem periculi, tum ipsis tum toti Ecclesiæ Christianæ incumbendis, si animus Taici alienetur à Patribus: tamen, quia cernit tam ingens ostium patefactum lucrificandis animabus, & Dominos ipsos tam importunè urgere, ne ostium illud recludatur, prorsus veretur ne spiritui sancto resistat, si sanctæ eorum voluntati non obsequatur. Itaque magna circumspectione pergimus nos accommodare illis, & quamplurimos, vti iam iam dicemus, in Christo regeneramus.

Alius nobilis Christianus, adhuc in fide neophytus, vt Meacum venit, animaduertens nocturnis equè ac diurnis horis homines frequentes visere ædes nostras, admiratus est; veritusque ne tam Patribus, quam vniuerso carui Christiano, hæc concursatio obellet, certiore per litteras reddidit Vice-provincialem, vt citò & diligenter Patribus Meacensibus Ozacensibusque imperaret, vt còcursum illù cohiberent, hoc est, ne se in manifestum vitæ periculum conjicerent. Eaque cogitatio tam altè hominis huius menti impressa fuit, vt existimaret rem totam Taico, cui familiarissimè erat deuinctus, aperiendam, vti & aperuit, ac sanè videtur id non nisi bono zelo fecisse, vt videlicet hac ratione Taici mentem expiscaretur: sed Taicus vultu ipso satis declarauit sibi non placuisse à Domino illo talem illatum esse sermonè, vtpote qui non ignoraret ista, sed dissimularet, quare & paucis his verbis respondit: Ne te implices isti negotio, nã salutis cura ex cuiusq; pendet arbitrio.

Quod

Quod ad fructum in illis partibus collectum attinet, quæ æstimari debeat, potest intelligi ex iis, quæ iam subijciam. nam magna facienda sunt, quæ in aliis Iaponiæ partibus in ipso periculationis, id est calamitatum & ærumnarum, æstu facta sunt multo plura facienda sunt, quæ inde ab exacto anno in hoc tractu Meacensi fiunt, idque multis de causis: nimirum, quia Tarcus nobis tam vicinus, æmuli ad calumnias tam vigiles, quod ab aliis omnes leges Iaponicæ manarint; quod Bonzii & idolatræ hic longè sint maiore numero, quàm alibi; quod nunquam, à primo nostrorû in Meacû ingressu, tanta tamque continua fuerit hominû ad ades nostras accurrentiû frequentia, quod nunquam tam multi tanta generis nobilitate sacris baptismi aquis renati fuerint.

Meaci è nostris duo degunt sacerdotes, & seni fratres, omnes concionatores, ac continenter in suis officiis occupati. Orator unus est Sacerdos & frater vnus. Tam Meaco quàm Sacaiam aliquoties quotannis in vicina regna missiones valde salutaris instituuntur.

In Meaco inferiore habitabât ciuis quidam omnium mercatorum facilè locupletissimus, qui tanto hominum ceterarumque rerum numero ades habebat instructas, vt non mercatoris, sed Principis viri ades viderentur. Hic olim sectam Amide, quæ dicitur Idosci, professus fuerat; post suorum persuasione addidit se sectæ Sciaccanæ, quæ appellatur Fochesciû, in qua tantum quindecim annis tantos fecerat processus, vt omnium literatissimus religiosissimusque in ea haberetur, nec erat Meaci vel inter Bonzios, vel inter sæculares, qui pedem cum illo in disputationibus conferre auderet. Quotidie religione quadam memoriter recitabat librum dictum Focheschio. Omnes Fochescii gloriabantur de hac suæ sectæ columna. & quia copiosus erat, in dies aut quot Bonzii prandebant in eius ædibus, vanosque ritus suos & preces usurpabant, atque imprimis libros quosdam, quasi orationes, legebant ante oratorium inibi nitidè & perelegantè ornatum, in quo continebatur primò Epistola præfati cuiusdam Bonzii, autoris & fundatoris noxiæ huius sectæ, quam ingenti pecunia summa, si voluisset, diuendere potuisset. Deinde erant in eo tria genera arcarum vel armatorum anaglypha Focheschii, quibus anno præterito vnum in Indiam missum, vt inde deportaretur in Europam.

Singulari necessitudine hic homo cum coniuge sua iuncturæ gubernatori Sacaiam Iosepho eiusque mari, qui quoniam aduerterant iis naturalem quandam inesse clementiam erga mo-

pet, iam pridem optarant eos Christi adiungi Ecclesiae: at
quia dictae sectae nimium erant additi, nunquam haecenus per-
moueri poterant, ut aures praeberent nostris concionibus. Ve-
rum ut notarunt Christianos & Patres operam dare egentibus,
atque imprimis agris & desertis iuuandis, tandem cuiusdam Chri-
stiani rogatu impulsus sunt, ut semel saltem sermoni Christiano in-
teressent. Iuit ergo frater quidam ad aedes Iosephi, ut illis ver-
bum Dei annuntiaret: ac mox vxor ita capta est dicentis, vel potius
veritatis efficacia, ut diceret se velle esse Christianam etiam inuito
marito; comploratisque manibus exclamabat, se vehementer do-
lere, quod tam sero doctrinam nostram cognouisset, quod fru-
stra tot impensas cum Bonziis in fabricis, elemosynis, conuiujs,
& vestimentis fecisset. agebatque immensas Deo gratias, quod
tam claro fidei lumine illustrata esset, nec dubitabat sibi tantum
beneficium a Deo concessum, quod in pauperes Dei creaturas li-
beralem manum ante extendisset. Denique post auditum aliquot
diebus catechismum, cum duabus ancillis baptizata est; & non
multo post eius exemplum secutus est filius adoptiuus, consan-
guineus proximus Bonzii Zacani.

Non multo post maritus forte diuertit in domum nostram: v-
bi dum Pater ei tabulas cosmographicas & sphaeram ostendit:
(rerum enim Astronomicarum cognitione delectabatur) incidit
sermo de doctrina Evangelica: qua iterum cognita, baptismum
expetiuit, quem etiam cum magna rerum diuinarum intelligen-
tia & luce percepit. Erant ergo hi duo in vrbe Meacensi quasi
binæ faces in exemplum omnium accensae: atque ut ilico ardoris
sui testimonium relinquerent, tum Bonzios nobiles & opinione
doctrinae celebres, qui quoque mense ad ipsorum aedes precatio-
num & conuiuiorum causa ventitabant, tum reliquos omnes
Bonzios a se dimiserunt: quam rem omnes supra modum sunt
admirati, eo quod ille instar ignis inter omnes sectas efferbue-
rit. Etiam eorum amici & cognati gentiles velut attoniti ha-
rent, nec satis capiunt, qua ratione homo tot annis illi sectae
Fochesciorum innutritus, qui etiam Bonziis integra delubra
suo aere excitarat, cum omni familia se peregrinae istius religioni
dediderit.

Post haec P. Rectorem Meacensem adiit, eumque rogauit, ut
quoniam domo sua omnes Fochi exturbasset, dignarerur semel
sacrum Missae facere in illa: cui respondit Pater, nondum esse te-
pus opportunum. expectandum donec Bonzii moerorem suum
excoerint, lacrymasque, quas propter eius conuersionem
profu-

profudissent, absterferint. Iam verò ubi apertè cognouit, quòd longo interuallo immaculata Dei lex à Bonziorum chymis & fabulis distaret, adiuuante diuina gratia cœpit & alios ad Christi ouile attrahere, qui cùm sint magna auctoritate præditi, tum ex plo tum verbo, olim vsui nobis esse poterunt ad multorum conuersionem. Nomen huic homini est Ioannis So, qui vt quorundam vacat cognoscendis audiendisq; fidei dogmatibus, ita etiam cum magno applausu ea tradit aliis: itaq; quam plurimis & maxime amicis & familiaribus suis persuasit vt sermonibus nostris inuenirent, & inter eos celebri cuidam Fochescio in vrbe Meacensi diuissimo, qui & Patri indicauit, se & fratri & octo aliis Fochesciorum forem fuisse, vt doctrinam nostram cognoscerent, & fierent Christiani. Speciatim mentionem hinc fieri de Fochescio, quia eorum secta inter Iaponias pestilentissima & pertinacissima est, a quatuordecim hactenus ad nostram deflexere. Quamquam re ipsa cõpõrum est eos, qui semel deflexerint, esse in fide nostra reliquis multo firmitiores & constantiores.

Taico initio regni sui voluit filiam Chieugundoni, duorum regnorum domini, nubere Bigëno Saiciodono trium regnorum Domino. Hæc Domina cùm in tam grauem agritudinem incidisset, vt quaternis quinisque horis pro morua haberetur, innumeræ deprecationes, & ritus Satanici, ab idolorum sacrificiis adhibiti sunt, & maxime à Iamabusis, qui professionem sequuntur sacrificandi & offerendi se dæmonibus. Conuenere quoque eò multi magi, arioli, diuinatores, & ingenis Bonziorum eruditiorum, qui monasteriis præsunt, turba, ac denique alii plurimi impostorum greges. Cùm ergo Domina illa tandem non nihil resisteret, cepit inelamare palam, se esse Inaride Vocatama, (quæ ex Chamii, vel idolis in Iaponia admodum venerandis) & in eos conclusos esse omnes alios Chamii, vel Inari Iaponios. addebat præterea, se duos filios illius Dominae iam vita defunctos accepisse, se item velle discedere, sed vereri tantùm, ne insequentis luce post discessum quiddam admirabile eueniat.

Quando dæmon hominem infestat, Iapones aiunt infestare illum vulpem, nomine autem vulpis intelligunt dæmonem. At exterminandum autem dæmonem ritus prorsus exoticos & peregrinos cum mille superstitionum & incantationum formis usurpant: inter quas vna fuit omnino ridicula: Iusserant enim omnes canes Ozacanæ vrbis trucidari, ad perterrefaciendam vulpem Dominae dictæ ventri inclusam. Cæterum cùm omnes istorum conatus & labores in irritum caderent; dæmon, inquit, infestare

Nihilisimæ vulpis, longè maiorem machinatus est fraudem, vt grauius nocere posset, vt iam dicemus. Nam Bigenno Salsciodoro huius agræ maritus, & Quitano Mandocoro Taici vxor, quæ nūquam eam deserebat, decreuerunt supplices inuocare auxilium Amidæ, qui est vnus ex primariis & honoratissimis Iaponiæ Fatochis, votoque facto promittere, se, si femina reualefcat, ad laboraturos, vt, quotquot sectam profiterentur Iecoschiorum, Fochesciorum, Gensciorumque, nullo excepto nomina dent sectæ Amidæ, quæ dicitur Iondosciorum: atque vt voto mox responderet euentus, iusserunt fieri elenchum omnium principalium personarum, tam Bouziorum, quàm secularium, omnesq; euocari vt interposito iureiurando se in posterum fore ex factione Iondosciorū suam manu subscriberent.

In hoc elencho continebatur & nomen Sachiondoni, Bigenni Salscii consobrini, qui anno proximo superiore fuit baptizatus, & est iuuenis magnis naturæ donis præditus, vt aliàs scriptum est. Hic ergo certior ab amicis de hoc negotio redditus, re diu multumque expensa, decreuit potiùs vitæ adire discrimen, quàm elencho illi subscribere. Interea extemplo Ozaca Meacum amandat in domo sua hominem nobilem gentilem, qui Patribus rem totam suamque propositum patefaceret. Primò, nostri Domino immensas gratias egere pro huius iuuenis, adhuc in fidè neophyti, constantia: deinde responderunt: Si ipse Sachiondonus pro fide in baptismo accepta occumberet, se quoque omnes, tam Patres quàm fratres, libenter eius exemplum secuturos. Vix responsionem hæc absoluerant, ecce tibi Ozaca alium cursorem aientem, Sachiondonum iuratum affirmare Patribus, se primum nuncium non amandasse ad capiendum consilium à nostris, quid facto opus esset, se enim pro fide & doctrina audita iam dudum paratum mori, sed tantum, vt Patres redderet certiores, eorumque precibus se commendaret. Nostri autem secundo nuncio idem respondere, quod primo, & sic ambo sub noctem celerimè abscesserunt.

Nobilis gentilis, cum iam duplicis sclopi emissi interuallum abesset, recreatus responso à nobis dato, ad ædes nostras reuertit, dixitque se omnino velle fieri Christianum, eandemque cum Domino suo mortem oppetere: itaq; breuiter tradita illi Christi doctrina, quantum temporis angustia ferebant, baptizatus est cum lamina sua & nostra consolatione.

P. Rector Meacensis post illos subito Vincentium fratrem hominem quinquagenarium, magni nominis omnes istos Dominos propter eloquentiam, emisit Ozacam. Quò vt peruenit, statim

Sachiondonus eum vocari iussit, tum agentem cum Fulcei
 uai, qui conabatur fratri persuadere, ut omnes vias iniret & tra-
 nes Sachiondonum è tam periculoso casu eximendi: posse hinc
 rem non solum calamitatem afferre aliquam Patribus, sed etiam
 verti in exitium totius familiae & status Sachiondoni: itaque illi
 videri non esse definitè & absolutè, sed dissimulanter & per an-
 tages respondendum. At Vincentius respondit, ad salutem man-
 rantium patere viam, atque in eam esse collimandum, seque para-
 tum in hoc genere primas tenere, alios alia sequi posse con-
 siliis, sibi in re presenti aliud modò non occurrere. atque ita rediit. ac
 mox eum intecutus est nuncius à Sachiondono, qui nunciaret, se
 ipsum, quoniam tam opportuna se obtulisset occasio, paratè pro
 fide mori, neque id mirum debere videri, cum conueniens se
 tam ponere pro eo, qui vitam posuit in cruce pro toto genere hu-
 mano.

Hæc cum Sachiondonus apud animum suum constitisset, qui-
 rinus adfuit, qui nomine Bigenni Saicci consobrini & Domini
 iuberet eum catalogo nominum subscribere, adiuncto iurame-
 nto de secta Amida colenda. Verum ille animo præleni & ma-
 quillo his verbis respondit: Si quod à me petitur spectaret ad ho-
 norem & decus Bigenni Saiciodoni, libentissimè obsequerer eius
 voluntati, sicut in omnibus id genus negotiis hæcenus semper
 sum obsecutus: at quia pugnat cum fidei Christiana, quam ille
 nouit me profiteri, decretis, ac in grauissimam vergit diuina Ma-
 iestatis iniuriam, nulla ratione obsequi possum, maloque vitam
 profundere, quàm subscribere. Hoc responso tam præcise au-
 dito, Bigenno iussit ei responderi: Quandoquidem ita in animo
 constituisset, se illi soli ignoscere, & liberum tam à iureiuramento
 quàm à subscriptione pronunciare.

Hic cum esset rei exitus, Sachiondonus confestim per verba
 rium nostros curauit reddi certiores, quod & Vincentius frater
 per alias litteras præstitit: unde magnum omnibus obortum gau-
 dium: res enim hæc attingebat & Taicosamam, & Quitano Ma-
 docoro, & Saiciodonum, qui licet consobrini sit, tam è est qui
 que eius Dominus. Et iam multo antè, cum sermo incidisset cum
 Patribus de hoc argumento, sæpe contestatus erat mentem suam
 occultis quibusdam aculeis stimulari ad fortiter occumbendum
 pro Deo creatore cæli & terra, quem tã clarè suscepta fide agno-
 uisset. Cur autem Saiciodonus illi tam bene velit, non alia causa
 est, quàm quia est vnus è maximè strenuis suæ aula militibus, &
 idcirco denos duodenosque, eosque præstantissimos totius patrie

aliquos, deinde quia copia splendoreque armorum omnibus antecellit. Palatia quædam Ozacæ excitauit, in quorum frontispicio & culmine, non monstra formæ uel piscium, ut gentiles Domini solent, sed cruces inauratas defigi iussit.

Sachiondoni vxor, cum aliquando supradictam Dominam ægram inuiseret, illa, licet gentilis, petiit sibi agnum Dei dono dari, quem habebat e collo suspensum, dicens se intellexisse magnam illi vim inesse contra Dæmonem à quo vexabatur: declarabatque, si ab eo liberaretur, se fore Christianam.

Ea ipsa nocte, qua Sachiondonus nostros certiores reddidit de casu antè memorato, aliud quiddam euenit, quod magnam Patriæbus attulit voluptatem. In aula Taici agunt duo nepotes Nobungæ, filij Ionoschedoni primogeniti (qui eodem die cum Patre occubuerat); Maior vocatur Sabucōdonus, qui est Dominus maioris patris regni Mino: Minor vocatur Ochichidonus, quatuordecim annos natus, quem quisquis, ut Patres referunt in litteris, vel viderit, vel allocutus de nostris fuerit, etiamsi profapia ignarus sit, mox iudicabit magni alicuius Principis filium. Nam venusta species, sermo, gestus, morusque corporis non aliud enuntiant, quam, si Iaponium esse ignores, prorsus suspicere magni alicuius Germaniæ Domini filium. Iam à multis mēsis ad Christi Ecclesiam aspirarat, sed, quia domi suæ nullum habebat Christianum, cum quo conferre posset, matrem insuper habebat idolorum Chami & Fōtocchi cultricem, P. Rector non audebat illi aditum patefacere ad baptismum, reformidans ne rumor per urbem delatus ad aures tandem Taici perueniret. Verum quia vocatus erat à Deo, omnibus periculis cōtempis, sub vesperam aliquando se ad ades fratris sui Sabucondoni contulit, ibique amici sui propositum duobus Christianis, semper facti maiori assistentibus, & Michaëli Meacēsis gubernatoris repoti apertuit, impetratoque per eos fratris consensu media nocte ad domum nostram porrexit, ac P. Rectori indicari causam sui aduentus iussit, nempe, ut interesset sermonibus ad Catechumenos institui solitis, licet illis aliquando intersuisset. Pater videns præstō esse nurū & vocationem diuinam, mādauit fratri, ut catechesin iuueni traderet, quod cum per aliquot horas post mediam noctem factum esset, illeque probè omnia mente comprehendisset, P. Rector illum salutari aqua imposito nomine Pauli perfudit. Deinde tempore quod in familiarum nostris colloquio posuit. Merito Sabucondonus hunc fratrem tanto amore complectitur, quia quotiescūq; conueniunt, alter ab altero diuelli nequeunt, ambo

gratiosi sunt apud omnes, insigni modestia & humanitate præditi. Exultabant quidem multi ob eius conversionem, sed nostrum erant vacui metu: & quia adhuc delirecebamus, deerat occasio lendi iuuenis fidem. itaque operam dare cœpimus, ut aliquos primarij eius nobiles similiter darent nomen Christo: quod tamen ægre fieri potuit, propter matrem, aliasque mulieres; a quibus educatur & regitur. Quanquam moderatiores factæ sunt, postquam Vincentius frater ædes Sabucondoni adiit, visendæ curandæque matris causa, cui omnis domus gubernandæ cura incumbit, ut præterea alterius cuiusdam ægri, qui subito opera fratris sanatus est, cum aliorum medicorum remedia non iuissent. Quocirca per eum confidimus ad matrem Sabucondoni patefactum in nos, ut & illa capax aliquando fiat nostræ legis. Denique cum hoc Domino duo alii adolescentes nobiles sacro lauacro sunt initiati.

Ghenisoin Gubernator Meacensis, qui Taici iussu huius iuuenis totiusque domus eius curam gerit, existimatur, cognita res, gauisurus: nam cum cōscius sit, omnes suos filios & nepotes Christi iugum subiisse, tamen nullum eorum vnquam ea de causa vel reprehendit, vel impediuit.

P. Rector in quadam epistola de nepote Nobunange, iam tunc ante menses aliquot baptizato, ita scribit: Paulus leuc^{interuallo} à nobis distat, sed idcirco non prætermittit ad Ecclesiam ventitare, quoties potest: & in consuetudine familiari est quasi vnus ex nostris. effecit, ut omnes sui honorarii pueri Christo nomen deterrint, qui omnes sunt magnæ expectationis: nunc enim labore, ut nutricem suam, quæ egregia mulier est, faciat Christianam. Mater eius, ut intellexit eum baptizatum, declarauit se æquo animo ferre; sed quia valet autoritate & gratia apud Taicum, suam effert conversionem. Habet hic adolescens præstantiores naturæ dotes, quàm ego in vlllo Iapone notarim: humilis est, humanus, omnium se moribus accommodans, nullius contemptor, ac non dem famulorum suorum, nunquam ex eius ore verbum elabatur inconcinnum, rusticum, illiberale: Omnes autem virtutes superabundant in eo insignis vitæ integritas, & in fide constantia, atque ideo ab omnibus amatur & colitur. Denique hæc nepotum Nobunange familia videtur quadam singulari Dei prouidentia gubernari: præterquam enim quòd multi iam sint ex ea Christiani in regibus & Saburondoni aula, multi etiam alii magno indies ardore accurrunt ad audienda diuinæ legis mysteria, ut & ipsi Christo baptizantur. Superioribus certè diebus baptizatus est frater & filius nutriticis Sabucondoni, qui & illi suadere conantur, ut baptismum

recipiat; & spes est breui venturam: cuius exemplum proculdubio multi alii imitabuntur, habet enim vniuersam Sabucondoni domum suæ curæ subiectam. Horum duorum Nobunangæ nepotum non est vna mater, sed diuersæ.

Sacondonus in propugnaculo Cameiama, à Taico sibi donato, secum habet Christianum quendam, nomine Sotan, cui gubernator in singulos annos attribuit bis mille orizæ saccos; eundem quoque procuratorem constituit decem millium aureorum, eo quod sit homo sincerus, animosus, & eques intrepidus. Hic Sotan magno desiderio tenebatur, vt Sacondoni Pater Ghenifoin Christo nomen daret: cumque diu multumque cogitasset de ratione eum ad Christum trahendi, cepit sermonem instituere cum Foin filiis, illisque dicere, se prorsus animo decreuisse cum Patre ipsorum loqui de rebus Christianorum. Verùm illi bis eum deterruere: sed Sotan, impatiens more diuturnioris, tandem audacter in hanc eum allocutus est sententiam. Quoque mense ex mandato Taicosamæ iubes in delubrum nouum Daibut octingentos conuenire Bonas, vt iusta eius matri persoluant: cum igitur ad hoc officium præstandum ex omnibus sectis sacrificuli confluant, aueo cogno- scere, cur non & Patres Christianorum Duces accersantur, vt illi pro uo quoque ritu parentent? Respondit Foin: Lex Patrum longe interpat a Japoniorum sectis; neque enim licitum est Christianis secundum suam legem vllam communionem habere cum Bonis; cumq; multa alia in laudem sanctæ legis nostræ addidisset, respondit Sotan: Videris mihi, domine, aliquando interfuisse Christianis concionibus. Verè, inquit Foin, nemo non laudat legem illam, & in cælum tollit, multisque modis prædicat, vbicunque vel minima mentio de ea incidit. Tum Sotan: Si ita se res haberet, tu quoque aures præbere deberes sermonibus qui in Ecclesia ad Gentiles habentur, & si deprehenderes talem esse doctrinam, qualem omnes prædicant, meritò eandem deberes amplecti. Ad hoc, cum gubernator nihil responderet, Sotan premere hominem vertexit, & dicere omnino ipsi necessarium esse audire conciones nostras, & si offendat doctrinam Christianam esse solidam, veritateque ipsa niti, ipse quoque Christianis sacris subscriberet. Foin igitur videns se hac oratione constrictum, nõ aliud semel iterumque dixit, quam, sic est, sic est, vt dicis, & sine colloquendi facta magna ipsi Sotan iniecta spes est, breui Ghenifoin ad Christiana vestra deflexurum.

Alias eidem Gubernatori in eodem propugnaculo agenti femina quædam aperuit, tam filios quam nepotes ipsius transisse

ad Christianos. Cui tunc respondit, salutem animæ in cuiusque libera esse potestate. Post hæc & alia eum femina conuenit, quæ idem ei particulatim exposuit, arbitrata eum non esse rei cõsiliū. Audiit, unā cum vxore tum præsentē, sed sine responso eā dimisit.

Duodecimus iam annus agitur, ex quo Meaci homo quidam nobilis baptizatus est, tunc 16 vel 17 annorum, Domini regni Tarabani iam vita defuncti filius. Nomen ei est Ioannes Vaitodono, qui cum Cainocamedono profectus erat in Cinam ad ferus de page incundum. Erat huic Domino Meaci soror ethnica, quæ in exiguo templo, nō ineleganti, cum aliis feminis vitam ægētem remiticam. Magni illa in aula fiebat, eo quod inculpate se habuisset, & vitam longē ab alijs Bicinis, quæ sunt Iaponiorum quædam moniales, discrepantem duxisset, nec alii rei plus quàm procuranda suæ salutis inuigilaret; atque eam ob rem omnibus Dominis, atque ipsi Quitanomandocoro, quæ est primaria Taici ciuitas, carissimæ erat & coniunctissima. Eiusmodi cum esset hæc femina, a Deo illuminata est, & ad audiendos Vincentii nostri sermons venire cui tantum lumen mox diuinæ veritatis obortum est, ut impense ilico peteret fieri Christianam, & opiniones omnes quæ habebat de suis Fotochi animo prorsus eximeret. Deinde, vix probaret, quanto cum fructu suo sermonibus sacris interfuisset, nō dubitauit disputationem cū litteratissimo Bonzo, quo Magistro vsa fuerat, suscipere interrogatiunculisque de capitulis nostræ positis sic hominem conuicit, vt non habuerit, quod responderet, totusque eius vultus pudore nō semel suffu detecit. Inest femina huic eximia quædam prudentia, rationibusque efficacijs rueri valet sanctę legis mysteria, quæ semel menti impressit. Quare P. Rector Meacensis in deliberationem vocauit, collatiũne foret, eam statim ad baptismum admittere, an verò per illud quod tempus, quod multę graues rationes suadebant, in catechismenorum caru eam relinquere: ac tandem posterius cõsiliũ petiuit, vt diligentius vacaret dogmatibus religionis Christianæ pernoscendis, quo coram magnis & gentilibus aula dominis cõmmodius de iis loqui posset, atque etiam opportunitatem quaereret loquendi vxori Chicugendoni, Domini duorum triumve Regnorum, eo quod hæc Domina magnopere ad Christianam religionem semper fuerit affecta, & cu sit ex primarijs aula mulieribus, facilè per eam ad alios nobiles Dominos instruendos via aperta possit. Sic faciendũ esse quidem cõclusum est, tamen quia magno desiderio baptismi flagrabat, rogauit, nũ hæc officium, quod ad gloriã Dei præstare cogitaret, proficuum animę suę esset futurum; cumque

que Pater annuisset, maximè fore, magnam consolationem accepit. Prorogavit itaque Pater eius baptismum. Cum ergo omnibus esset nota, & in summo pretio, primò quidem rumor percrebuit, illam veteribus superstitionibus & consuetis corporis pœnitentiis abstinere: sed deinde cum tempore summum secutum de tota re silentium. Quòd si templum deserat, in quo huc usque perstitit, non dubium quin nouam sit concitatura admirationem, sed felici, vt speramus, euentu. Interea omnem occasionem aucupatur agendi cum principibus aulae Dominis, iisque dicendi, quemadmodum à fratre suo Naitodono vi rationum inducta sit in sententiam, vt quamprimum se aggreget catui Christianorum. Primò autem aggredietur rem cum principibus feminis à natura nouitatum cupidis.

Gratia, Domina Tangi, de cuius conuersione & moribus iam scriptum est, ante annos vndecim occultè domi suae à consanguinea Christiana, eo quòd maritus gentilis esset, salutaribus aquis expiata fuit. Quando autem Taico nepotem suum Quabacondonum trucidari iussit, cum multis aliis Dominis, praetextu iniuriae contra se conjurationis, mariti quoque Gratiae vita in idem necis periculum vocata est: & quia more apud Iapones receptum est, vt nobiles gentiles, antequam sibi ipsi vim inferant, prius è medio tollant conjuges, liberos, ancillas, ne in manus hostium veniant, intellexit Gratia, occumbente marito, sibi quoque cum omnibus familiae mulieribus moriendum esse. Quamuis autem solitudo seueritasque vitae eius longissimè distet à consuetudine viuendi aliarum Dominarum nobilium, tamen in hodiernam usque diem plurimum desudauit in fide facta tecta, tum in se tum in ancillis suis retinenda. Et quanquam à baptismo vndecim anni elapsi sint, tamen toto hoc temporis spatio nunquam Patrem vllum conspexit, nunquam Ecclesiam ingressa est, nunquam diuino officio vel concioni interfuit; nec plus didicit, quam prima vice in domo nostra Ozacana, cum adhuc gentilis esset, percepit; quantumque ab illa Christiana, quae eam baptizauit, cognouit. Cumque nunquam de peccatis confiteri potuerit, eo quòd maritus nunquam suam conuersionem patefecerit, anno superiore, dum in discrimen, vt dixi, vitae incidisset, per certum hominem vehementer à Patribus Meacensibus petiuit aliquot Missae factae proficere, vt Deus Dominus noster dignaretur ipsam cum marito totaque familia à tam presenti periculo liberare: & quoniam nullam adhuc notitiam Sacramenti pœnitentiae acceperat, ancillam Christianam, cui plurimum fidebat ad se vocauit, eique omnia

sua peccata confessa est, eam obsecrans, ut, quoniam ipsa per se non posset, ea nomine suo P. Rectori Meacensi fateretur, & ab eo penitentiam & absolutionem consequeretur. Pater magnam consolationem ex hoc ardenti confitendi desiderio accepit, & per eam ancillam tradidit ei modum, quo a Deo postulare posset contritionem & veniam horum peccatorum, instruendo eam in fide & spe, quam in Deo collocare deberet. quod responsum Gratia magnam attulit voluptate. Deinde rursum dubia aliqua proposuit. inter quae erat, quod maritus ei iusserat, ut impendens periculo se ipsa continuo interimeret. Et respondit ei Pater, nullo modo id ei licitum esse: esse enim gravissimum apud Deum scelus. Gratia, ergo dixit se consilio Patris staturam. Verum postquam diuina bonitati placuit, omnes e vita periculo eripere.

Accidit deinde Sabucondoni nutricem in grauem incidit morbum, unde ipse magnam cepit dolentiam; habebat enim eam matris loco, & illa humeris suis totam familiae curam sustinebat, deinde apud Taicum omnia necessaria procurabat, & ob eximiam naturae dotes omnibus aulæ Dominis gratissima erat. Pater doctor intellecta ægritudine, omne studium adhibuit, ut fieret Christiana, tum quod Sabucondonus id optasset, tum quod illa non abnueret; & quoniam aliud tepus commodum non supererat, curatum est, ut breuiter Vincentium fratrem dicentem aduocaret, quo audito petiuit quidem baptizari, sed cur baptismus illi conferri non posset, fecit ingens nobilium & primariorum aulæ Dominorum eam inuisentium concursus, iugisque multorum gentiliu lectum cingentium presentia, P. Rector certe ita in omnem occasionem conferendi ei quamprimum baptismum incubuit, ut duos fratres nostros lapontos clam in eandem domum submisisset, qui per vices aduigilarent, eamque salutari aqua perfunderent, si vel minimo momento ab ea visitatores abessent. Tanta cautionis & prouisionis causa alia non erat, nisi, ut ne res in Taico, hoc est, ne in discrimen aliquod res Ecclesiæ vel ipsius Sabucondoni venirent. Denique cum hoc consilium non succederet, frater noster Vincentius homo senex & experta industria, quæ autoritatem a medendi peritia obtinuerat, alia via anteuertenda demonis fraudes existimauit. Adit itaque egram, & dixit: Domina, si placet, certis ritibus coërcebo humani generis hostem, ne tibi incommodare possit. Gaudebant plurimum qui praesto erant, persuasi ritus illos non dissimiles esse suis diabolicis. Frater quieto & tranquillo animo iubet magnam pro ferri peluim cum aqua posculo. utroque allato, clara voce dixit, (ipsa sola conscia & in eam mente

mente intenta) Maria, ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. inter verba injiciens aquam in caput. Et quoniam circumstantes idiomatis ignari erant, nec caerimoniam viderant, proflus arbitrati sunt fratrem nostrum recondita aliqua incarnatione vltum. Ipsa verò Domina tacite & dissimulante magna fuit ex hoc successu consolatione affecta. Dum hæc fierent, in angulo quodam latebant Sabucondonus & frater eius, ipsius Domina filii, (de quibus, quo pacto Christiani facti sint, superius didum est) qui conspecta fratris nostri industria, & gentium ignorantia, a risu se abstinere nequiverunt. Iam verò quoniam illa magno desiderio teneri cepit cognoscendi res fidei Christianæ, crescente licet morbo, postulavit a Sabucondono deferri in aedes sui fratris, ut commodius ibi curari posset. Qua occasione Vincentio fratri aditus ad eam patefactus est, qui eam de capitibus fidei accuratè instruxit. Hora autem mortis appropinquante, Sabucondonum, quem suo lacte aluerat & educarat, vocavit, et sic dixit, se nihil testamento ipsi legasse, eo quòd omnia suorum cum fecisset hæredem. Deinde animadvertens se Christiana sepultura ob persecutionem nostram, & quia apud Taicum totamque autam in summa existimatione esset, ut non posse rogavit, ne corpus suum vlllo modo in conspectum Bonziorum veniret, sed peruenit ac diligenter occlusa arcæ imponeretur; immo nec more Japonico exeretetur, sed terra mandaretur. Vtrinque multa fuit comploratio, multique gemitus & singultus; cumque hora adesset, qua spiritum Deo redditura videbatur, omnes, quotquot præsentis erant, numero maximo experunt clara voce invocare nomen Amida, & Tatche icones aliquot locis affigere. Quod videns agra, confestim iussit vocari fratrem suum & filium, quos voluit suo lateri in hærentes contipud inclamare sanctissimum nomen Iesu & Mariæ, ne auribus admittere cogereetur nomina demonum, qui à gentilibus inibi invocabantur. Quod sedulo illi fecere, ac deniq; cum nomine Iesu animam suam in manus Dei tradidit, signis declarans externis, illum quoque cordi suo impressum fuisse. Qui felix exitus tum Christianos omnes, tum in primis Sabucondonum, qui nunquam ab ea discessit, incredibili lætitia affectit; imò considerans, quemadmodum hæc nobilis femina, nutrix sua fuerit a Deo electa, immensas gratias pro tanto beneficio divinæ maiestati rependebat.

Quod ad conversionem attinet, à Septembri superioris anni usque ad præsentem anni 96 factam, summa est: Meaci & Ozaca, quæ duæ sunt vrbes primariæ, in quibus Taico cum universa nobili-

nobilitate Iaponica sedem fixit, multa capita mortalium sanctis-
simis baptismi aquis tincta sunt: nec enim vel vnus dies ab-
quin in alterutro loco aliqui Ecclesiae se aggregarint. Referemus
de aliquibus genere nobilibus, praetermissis nominibus eorum qui
iam baptizati sunt, nec enim ea prodi finit temporum iniquitas,
ipsique ea silentio suppressi malunt. itaque fatis erit, cognoscere,
nunquam a tempore, quo nostri in hanc regionem Meacensem
peruenere, neque tam multos neque tam illustres personas ad
baptismum admissas, atque hoc anno: nec aliud iam expectamus,
quam, vno exilii & persecutionis obice remoto, diuina aspira-
te gratia, maximum conuersioni ostium tandem patefactum
iri.

Præter Paulum Nobunangæ nepotem, de quo supra egimus,
Christianis se adiunxit nobilissimus adolescens 22 annorum Jo-
gis Vomensis filius, cuius Pater ante aliquot annos obiit Chri-
stianus, & mater etiamnum Christiana est: ne autem ipse haec
multa hactenus obstiterant. Patri nomen erat Quiongocodon,
ipsi verò Ioannes Scuirindonus, propter eximias naturæ dotes,
& generis claritatem Taico omnibusq; aulae Dominis percurat,
atque ideo illum amplis vestigalibus ornauit. Deinde ex patris
matris sanguine proximè conjunctus est Taici filio: mater enim
eius Maria est matertera matris filii Taici: vnde & cõanguineus
est filiorum Nobunangæ, atque in regno Sciano pro anno redi-
tu habet ducenta sexaginta millia saccorum orizæ. Baptizatus
est cum magna sua latuita, cum sanctæ fidei capita omnia ita ac-
curatè didicisset, vt ad quasuis quæstiones promptè responderi
posset. Supte sponte ad ædes nostras cum alio a quo nobili
ne venerat, doctrinæ Euagelicæ cognoscendæ causâ, quam vtrique
etiam pari voluntate & studio complexus est.

Idem Ioannes Scuirindonus dedita opera aliquando nobilibus
suis apposuit exquisitum epulam, vt hac illecebra eos ad audien-
dum Dei verbum proliceret, & clam interuenire curauit fratrem
Iaponium, qui eos instrueret. Totam is noctem vsque ad mane-
tinam lucem in dicendo consumpsit, effectitque, vt paulatim ad
baptismum accurrant; & iam primarius quidam illius domus, cõ-
aliis quatuor, est hoc Sacramento initiatus. Eorum exemplum
secutus est alius Dominus, cuius annuus census est ducentorum
quadraginta millium saccorum orizæ, & continenter alii atque
alii principes viri illis succedunt. Quando autem hi conueniunt,
cum omnes aulici sint, & singulari intelligentia rerum Christia-
narum præditi, speciem quandam præbent quasi Religionis, ob
cuius causam

eximiam virtutem in eorum animis impressam. Caput eorum & præfectus est homo quinquagenario major, qui in frequentanda domo nostra assiduus est, & quæ in dies à nobis de Theologia Christiana audit, tam perfectè & clarè perspicit, ut subitò se cõparet ad ea aliis prædicanda, tantâque dicendi gratia valet, ut auditoribus videatur esse vnus ex Christianis antiquis. Vnus quoque ex puerorum honorariorum Sciurindoni præfectis aures præbet legi Christianæ cum voluntate suscipiendi baptismi: & quia longissimè abest ab ædibus nostris, non possunt nostri toties, quoties vellent, eum conuenire. Sciurindonus quoq; sæpe inuisit nobilissimos quosque gentiles; ac ut prudentia insigni valet, non omnibus patefacit se esse Christianum, sed tantum iis, quos nouit in legem Christi propensiores; & nostri pergunt totam eius familiam facere Christianam.

Quadam nocte idem de industria septem vel octo doctissimos homines è Meaco vicinisque regnis in aedes suas euocauit, & cū iis vnum è fratribus nostris Iaponium, feruentem & concionandi peritum, qui totam noctem docendo & disputando cum illis cõsumpsit, & denique efficacitate rationum conuicit. Singulari Dei auxilio factum est, ut frater improuisò quæstiones eorum omnes perdifficiles & curiosas accuratè discussisset. Inter eos erat quidam nomine Soan, qui in omnibus legibus tota Iaponia celebratissimus habebatur: Is quæstiones tam arduas in medium protulit, ut Sciurindonus aliique præsentés obstupescerent: & tamen ille quoque tandem veritati locum dedit. cumque omnes essent viri graues, apertè declararunt optare se in Christianorum numerum adscribi. Quotidie Sciurindonus optaret nostrorum vi consuetudine, sed quia maxima est apud homines auctoritate, nec in publicum prodire potest sine magno hominum comitatu, non potest, toties ac vellent, suo desiderio facere satis. Quòd si rhedatum vsus à Taico vetitus non esset, crebrius ventitare ad aedes nostras posset. In magnam spem venimus fratrem eius Præfectum propugnaculi, cui nomen Votur, inter ea quæ existant in Gochinai præstantissimi, & abest tres quatuorve leucas Meaco, breui Christiana sacra suo calculo probaturum.

Magna nobilium pars, qui nunc in ædibus nostris cœlesti doctrinæ dant operam, fuerunt discipuli celeberrimorum excellentissimorumq; Doctorum Bõziorum monasterii dicti Murasache, quod totius Iaponiæ est nobilissimum, & sectæ Gensciorum caput, qui docent post hanc vitâ nihil esse. Hi Domini tã subtiles &

& acutas quæstiones proponunt, vt, si fratres nostri Iaponiæ accuratè callerent sectarum Iaponicarum commenta, (lenè enim illis cognoscendis operam nauant) non possint facile enodare.

Filii Ghenifoin, qui agit in propugnaculo Camaræ regni Tambæ, cum aliis Christianis ibidem degentibus omnem fuerunt mouent, vt totum Regnum regno Christi subiciatur.

Ex regno Vofciu duo primarii Christiani domus Sidæni proximo anno vita defuncti, scripsere totum populum tenentis fiderio cognoscenda doctrinæ nostræ, nec aliud expectari, quam fratrem aliquem qui eam annuntiet.

Nepos quidam Sacumondoni præfecti generis exercitus Nobunangæ, opibusque & potentia apud eundem clarissimi, labant aqua perfusus est. Nomen ei est Mango Ziro. Cum autem cogitaret doctrinam nostram, secum duxit excellentem quenquam Iaponiæ doctorem nomine Ciuan, qui primò prænobili Montario dicto Meofciengi præfectus erat, aliàsque dignitates magnas inter Bonzios obtinuerat: deinde ad consequendum Doctoris gradum se in Sciengui urbem Regis Camocume contulerat, quæ regnum post eius mortem à Scibatandono, Domino Regni lectigé, occupatum est: quo mortuo, fuga elapsus, urbem Meocentem incolere cœpit, & docere idioma Cinentè, in quo sicut & in vettibus æquè Cinentibus ac Iaponicis pangendis excellebat: quæ res in magno pretio est apud nobiles. Hic ergo cum nostris multas & graues, præsentè Mango, habuit disceptationes, & post dies aliquot, in audienda fidei doctrina transactos, demonstrationum Evangelicarum efficacitate expugnati, supplices se Christo ambrosii eiusque lauacro subdiderunt. Hoc opus fuit illius Sotan, qui conatus est ipsum Foin adducere ad Christum, & miraculum habebat donum declarandi res fidei istis Dominis: quod non aliunde proficiscitur, quam quia magno sensu legis Euangelicæ dogmata apprehendit.

Baptismum item accepit primarius quidam vir è familia leuæ qui Ieiasus post Taicum primas inter Iaponiæ Dominos obtinuit, atque ita ignis Spiritus sancti vndique se prodit.

Nobilis quidam, dictus Cumagai, vnus ex quinque principibus viris, quos secum habet Achinomoti rex Amagucci, aliorumque regnorum nouem, ante decennium Christum in regno Bungen secutus fuerat, sed quia a baptismo nihil de fidei rebus cognoscere potuit, satis elanguerat. Verùm postquam cum illo per biduum deus actum est, sic animum collegit, vt literis ad Patrem datus per-

iam testatus sit, se conuenienter fidei semel susceptæ vitam deinceps instituere velle; omnemque lapidem moturum, vt multos Dominos è domo Mori in suam sententiam pertrahat.

Sachiondonus Bigenni Saicci, de quo iam actum est, nepos petiuit à P. Rectore, vt ad ædes suas veniret. Venit Pater: ipse verò cum aliis aliquot Christianis eum deduxit ad Oratorium suum, in quo primò characteribus Iaponicis grandibus descripta erant præcepta Decalogi, deinde ostendebatur ingens Agnus Dei magni prærii. Deinde ex vna altaris parte erat effigies crucifixi, quam magni æstimabat, ab altera verò Deiparæ, ad pedem verò corona & disciplina. cumque ibi omnes orauissent, postulauit à fratre P. Rectoris comite, vt nobili cuidam Domino, nomine Camondono, qui est princeps omnium qui præsunt Taici operibus in Ozaca extruendis, diuinam legem annuntiaret, quod & fecit. Productusque est sermo ipso vrgente in quartam vsque horologii horâ, & cum omnia probè intellexisset, promisit se Meaci reliqua auditurum, & baptismi signaculum recepturum.

Quòd hoc anno 96 tantus gentilium numerus Meaci & Ozaca ad ædes nostras audiendæ catecheseos causa confluerit, illa porissimum ratio & origo fuit, quòd, cum Taico pulcherrimam urbem, dictam Fuscimum, binarum leucarum interuallo à Meaco distantem, excitari, factum sit, vt innumerabilis hominũ multitudo eò cõfluxerit, partim vt operam suam ibi locarent, partim vt mercaturam facerent: alii verò, vt viri Principes & magni Domini diuersorum Iaponiæ regnorum, quò sedem figerent in aula Taici. Ac quamuis metropolis Iaponiæ Meacum deserui habitatoribus cæperit, postquam propugnaculum amplissimũ cum regiis palatiis Quabacondoni translatum est Fuscimum, quò & aliis multis Dominis cum omni familia sua demigrandum fuit, ac proinde Meacensi vrbi multum de veteri splendore & magnificentia detractum sit; tamen nunc tranquillior est, & turbarum ac tumultuum expers, quos aula secum trahebat. Deinde in ea remansit Daire cum suo statu, & immensus ille circum urbem tractus, quo quingenta templa, & inter ea multa Bonziorum cœnobìa, continentur. Deinde noua vrbs Fuscimensis longissimè protracta est, sic vt extremæ eius ædes extremis Meacensium iungantur. Itaque affluente hominum numero, vigentibusque commerciorum à Iaponiis, natura curiosis & nouitatum cupidis, ad nostras ædes ventum est: vt non nisi maximo labore hoc anno eorum votis fieri potuerit satis: imò etiam opus fuerit, fratribus Iaponeri penè succumbentibus, à P. Vice-prouinciale per litteras

ras & nuntios noua poscere supplementa, quorū accessione nihil mitigatus est prædicationis Euāgelicæ labor. Accedit, quæ magnæ sint ædium nostrarum angustia, ac ad verbum Dei multis exponendum valde incommodæ, & ideo nonnunquam bene nocturnis prædicandum fuit, vel certè in quorūdam Christianorum ædibus; sed clanculum, ad cauendum periculum, ne rumor perueniret ad aures Taici. Multi enim sunt quibus non vacat diurnis horis ad nos venire, & quibus vacat, si sæpenumero integras noctes insomnes, desiderio audiendi monita salubria, ducunt.

Vnus ex illustribus Dominis 16 annorum adolescens, Regi vnus Dominus, tanta prudentia & maturitate res suas agit, ac imprimis quæ ad religionem Christianam spectant tanto studio & ædificatione exercet, vt omnibus suis sit virtutis speculum & exemplar. Ter hoc anno confessus est. atque eam ob rem vocatur ad palatium suum euocari Patrem aliquem, ne, si ipse ad nos veniat, res Taico innotescat. P. Rector autem, vt certius in fide corroboretur, nonnunquam etiam amandat ad eum aliquem fratrem Iaponium, qui cum illo de rebus diuinis loquatur, vnde magnam capit voluptatem. Ex animo optabat omnes suos fieri Christianos, & ideo, licet humanum & affabilem se præbeat omnibus, plus tamen declarat se bene velle & fidere Christianis.

Habet hic Princeps domi suæ duos nobiles Dominos Christianos: alteri nomē est Thomæ, alteri Iacobi, qui sunt eius quædam prædagogi in rebus fidei: ac vt sunt prudentes, & salutis suorum amantes, præclare officio suo in informando iuuenē funguntur, cauentque diligenter, ne vel exasperentur in ipsos Ethnicos, vel Christianæ cursum inhibeat. Omnes autem sæpe ad domū nostram Missæ, concionis, & confessionis causa veniunt.

Filii Ghenisoin, (qui fuit Meacensis gubernator, nunc autem præest negotiis Dairi, omnibusque canoniis & delubris Meacensibus) cum aliquot suis nepotibus, multum proficiunt assidua nostrorum consuetudine, omnesque Christianos frequentatione concionum & sacramentorum facile superant, magnam etiam in fide constantiam animique robur declarant in toleranda parentum consanguineorumque suorum reprehensionibus & conuitiis, suaque vitæ integritate & probitate morum omnibus magnam afferunt admirationem.

Saccondonus filius maior Foin, qui propugnaculum habet in regno Tambæ cum reddito centum millium saccorū orizæ, nullis occupat

occupationibus sinit se auocari, quo minus suis temporibus de peccatis fateatur: & P. Rector Meaco crebrò ad eum mittit quosdam fratres, qui de rebus diuinis cum eo colloquantur. Leo eius frater inter omnes eximium omnibus virtutis exemplum præbet, eosque progressus in rerum diuinarum sapientia fecit, vt omniam, siue gentilium, siue Christianorum, animos sermone suo capiat, nec vllus est, qui non optimè de eo loquatur & sentiat: ac vterque patens tantopere eius consuetudine delectantur, vt non sinant eum à se diuelli. Ætate præterita, cum æger esset, domum nostram venit, vt à Vincentio fratre nostro antidotum aliquod acciperet, à quo & paucorum dierum interuallo tandem integræ sanitati est restitutus, cum magna parentum congratulatione: ac mater quidem dissimulans, quasi nesciret domi nostræ sanatum, vt primum rediit Fuscimum, percunctata cum est, quo medico vltus fuisset, responditque se vltum quodam medico Meaci inferioris, nec nomen eius prodidit.

Consobrinus quidam Sacondoni dictus Michaël, comes individuus Leonis, adolescens amabilis & placidus, in dogmatibus fidei plurimum processit. Is à Foin reprehensus de capitibus quibusdam falsò ad eum delatis, ita præclare se purgavit, vt accusatores suos capitales Christianorù hostes mendacii luculenti coarguerit, omnibusque suam integritatem & fidem egregiè probauit. Et quia tam præclaris naturæ donis præditus est, Magdalena, quæ à secretis est vxoris Taici, decreuit consobrinam quandam suam ei in Matrimonium tradere, quod factum non nisi diuinæ prouidentia attribuimus.

Alius præterea est nobilis adolescens Ioannes, consobrinus vxoris Foin, qui grauissimè à matre sua & amita reprehensus est, quòd nomen Christianæ Ecclesiæ dedisset, & crebriùs ad ædes nostras diuerteret: verùm ille, vt prudentia præstat, neque sui purgandi causa quicquam illis respondit, ne iram accenderet, neque minis earum se commoueri ostendit; quare neque de pristino suo more nos adeundi, vel Missæ vel confessionis causa, quicquam detrahit: & illæ etiam deinceps totam rem vltro dissimulant.

Omnes famuli nepotum Foin, Dominorum suorum imitatores, pergunt viuere bene, & exomologesin frequentare, Dominisque suis fideliter & amanter omnia officia & seruitia deferre, ac Deo immensas agere gratias, quòd Dominos nacti sint Christianos, à quibus humaniter iuxta ac beneuolè tractantur.

Paulus

Paulus Fidandoni cognatus, qui fuit è præcipuis Dominis
læ Taici, & Nobunangæ gener; & Ioannes Dux belli præcipuus
eiusdem Fidandoni, commorantur in ditione Ofciu, longè à Me-
co remota, cū aliis Christianis. Is multis principibus viris quibus
fuit complectenda Christi doctrinæ, & idcirco à P. Rectore mel-
tis precibus petiit mitti prædicatorem, qui tum suis amicis, tum
famulis, quos habet quamplurimos, regnum Dei annunciet. Cum
verò postea ambo Meacum rediissent, vt præstò adessent Lega-
tioni Cinesiam, prorsus indicarunt, se concionatorem aliquem
secum abducturos.

Hic Ioannes Fidandoni capitaneus secum duxit filium suum
natum majorem, & generum, cum aliis duobus nobilibus sibi sub-
jectis, ad audiendam Christianam Catechesin: quam iam audierat
cum magno fructu, atque ideo parantur ad sacrum baptismum.
Taico Ioannem, dum Fuscimum peruenit, magno honore & hu-
manitate suscepit; habet enim eum in numero maximorum
tissimorumque belli Ducum. idem fecit eius filio & genero, qui
primum eos conspexit, & coram nobilitate Iaponica tum præ-
sente collaudauit, dicens ad Ioannem: ô te felicem, quod tã præ-
clarè indolis filios habeas: spero, eos non inferiores te magni-
tudine & robore animi futuros.

Consuevit Ioannes Patribus Meacensibus mira commemora-
re de propensione ad fidem gentis Regni Ofciu, quod inter sexa-
ginta sex Iaponiæ regna maximum est, asserens se iam illi Euan-
gelium prædicasse, & multos in communionem suam sententia be-
uissimo sermone pertraxisse. Cuius sermonis summa erat: Nulli
vim vel virtutem Chami & Ferochi inesse, non modò non ad
ciliandam homini salutem, sed neque ad vindicandas iniurias
ab hominibus illatas: idq; procliuè & facile esse sibi probare
modò, si vellent, secum ad Atango Vafacima Deum belli, vel
alium quemlibet Ferochum Iaponiis præ ceteris formidabilem
se in præsentia eorum stercora aliàsque sordes in capita idolatri
conjecturum, nec minima re se vltura. Quod autem ad Deum
mundi conditorem attineret, aiebat, illum posse omnibus homi-
nibus in se cõfidètib; impartiri salutem: id se audisse a Magistris
omni fastu, auaritia, & lasciuia alienis, qui viã veritatis nõ docen-
na duntaxat, sed etiã operibus demonstrarēt, longè discrepare
illis Bonziorū, qui mille mendacijs & imposturis miseram plebe-
culam decipiunt. Hac ergo familiari agendi ratione cum amicis
& familiaribus suis quamplurimos ad baptismum tradidit: in-
ter quos primus fuit filius Fidandoni, qui spondit se Christi
legem

legem suscepturum, ut primùm se opportunitas obtulerit.

Thomas quoque, qui annò superiore baptizatus fuit, est Tairo omnibusque principibus viris aulæ notus, ob eximiam in familiari conuersatione gratiam & candorem. Hic crebrò cum iis de nostra sancta fide maxima prudètia & dexteritate agit: nec est, quo eum in hoc genere superet; nam non solùm ab eloquentia, sed etiam rerum Iaponicarum scientia sic est instructus, ut facile omnibus obiectionibus respondeat. Accidit Bonzum quendam nomine eruditionis clarum, quiq; sermonibus quibusdam nostrorum interfuerat, conspecta imagine Saluatoris, Thomæ amico suo casu obuiam factò hanc quæstionem proponere: Vidi in templo vestro Fatocum, quem vos appellatis Deum, manibus gestantem mundum: aueo scire, qua ratione id fieri queat, cum mundus sit tam magnus, Fatocus autem ille tam paruus: & ut manus eius multo fiat amplior, vnde suppetent ei vires ad sustinendam molem tam grauem? Respondit Thomas: Non equidem miror te hanc quæstionem audere in medium proferre, quia exiguâ hactenus nactus es rerum similitum noticiam. Ut autem ad eam respondeam, scite te volo, imaginum vsus repertum, ut per eas rudibus & imperitis quadantenus rerum veritas representaretur. Vnde, sicut cum dicimus Taicosamam esse regem admodum potentem, eo quòd omnia Iaponiæ regna cum parte regni Coralini ei sunt subiecta, eaque prudentissimè in summa tranquillitate administrat, rectè dicimus ea ab ipso quasi gestari manibus: sic possumus verè dicere, Deum mundi Saluatorem, sua potentia & sapientia infinita sustinere, & gubernare cælum atque terram, idque nullo labore, haud secus, quàm si homo manu sua sustentet pilam, eaque vtatur, ut collibuerit. Hoc responso Bonzus conuictus obmutuit.

Aliàs cum quendam è secta Fochesciorum optimis clarissimisque rationibus, post sermonem de fide Catholica habitum, confutauisset, respondit Fochescius: vltro se fateri ratiocinationem Thomæ esse optimam: tamen id vnum se mente comprehendere non posse: si tanta sit Dei potentia & sapientia, ut vno verbo prouerit noxas omnes condonare hominibus, cur nulla necessitate impulsus necem tam probrosam crucis, ab hominibus vilissimis illaram, susceperit ad easdem expiandas? Respondit Thomas: Quamuis mysteria hæc capere nunquam perfectè possis, nisi has Christianus, hoc est, lumen fidei in sacro lauacro suscipias: quo adiutus possis aliquo modo huius mysterij magnitudinem intelligere, ac perspicuè videre, quemadmodum tota illa

passionis mortisque Christi ignominia cesserit in summam eius gloriam & triumphum: tamen ne anceps hæreas, nec perperam loquare de lege Christiana, exponam tibi, quid ego ex meis Magistris de hoc argumento didicerim. Dico itaque Deum vobis posse perinde saluare omnes homines, ac quondam rino rector totum mundum creauit. Hoc dogma indubitatum est & certum. Cæterum quia id facere voluit ea via & modo, qui cum infinita sua bonitate & iustitia congrueret, non poterat leues facere, quam fecit. Etenim homo, qui infinite offenderat Deum, non poterat infinita eius bonitati satisfacere, quia vis satisfaciendi in eo erat finita. Deus autem, qui satisfacere optabat, non poterat pœnam ullam sustinere, qua pro peccato satisfaceret. Quocirca necesse fuit Deum fieri hominem mortalem, ut pœnam soluendam pro peccato sustineret tanquam homo, & debitum infinitum expiaret tanquam **D E V S**, atque ita condonando hominibus debitum infinitum declarauit misericordiam infinitam, patiendo verò tam dira pro iisdem, exercuit iustitiam infinitam. Atque hoc est, quod ego accuratè & studiosè a meis magistris didici, hoc est, à Patribus Europæis, quando vacabam cognitioni rerum ad salutem necessariarum. **B O Z U S** verò nihil habuit, quo infringere hanc doctrinam posset.

Aliàs idem Thomas cum iter haberet ad monasterium quoddam primarium Meacense, cui nomen Tosucusi, Bonzi amici refendi causa, obuius se obtulit miles quidam notus, postulans fieri thecam pro igniario, hoc est silice & ferro, quæ illi in manum dedit; ipse autem in manicam condidit. Ut ingressus est monasterium, humanissimè à Bonzo exceptus est; occurrit enim cum discipulis suis vsque ad portam, & quia nox erat, lumine accenso eum deduxit intra monasterij penetralia, & cognam paratam post apposuit. Dum autem ambo soli initium cœnæ facere cogitant, Bonzus emungens candelam dixit Thomæ: Vos dicitis Ternum laponiæ, id est, Solem, Lunam, & astra non esse adoranda, quod a Deo vestro creata sint, cui semper parent: dic mihi nunquam obsecro, quomodo possis videre sine luce candelam? & si vester Deus est is, qui caelos, solem, lunam, stellas, ignem, &c. creauit, sic nonna luce illustret hanc domum, ut possimus cœnare. Respondit Thomas, ob hanc rem non opus esse diuino miraculo, cum alicuius instrumentis possit fieri, ut domus coluceat: ac mox producta manicam igniario, ignique è silice excusso, candelam accendit, dicens, Deum homini vires & facultatem concessisse ad procuranda ea, quæ ad vitam sustentandam essent necessaria, atque etiam intelligenda.

telligentiam ad agnoscendum discrimen inter creatorem & res creatas: itaque probè eum scire, proprium verumque Tonum non esse hunc solem materiale, multo autem minùs lunam, aut stellas, sed aliam quandam naturam ab his omnibus creaturis distinctam. Hoc responso audito Bonzius admiratus est Thomæ sapientiam.

Anno superiore scriptum est, Bonzium quendam ob æs alienū morti addictum: a Paulo filio seniore Ghenifoin morti, soluto debito, exemptum, nec aliud ab eo cōpensationis loco petiturum, quam ut aures præberet Evangelicæ veritati, eaque cognita fieret Christianus. Vtrumque fecit cum eximio animæ suæ fructu; & cum non multo post susceptum baptismum in grauem morbum incidisset, eiusque depellendi causa in regni Farimam thermis totum quasi annum consumpsisset, nunquam otio locum dedit, sed familiaritate cum aliquot magnis eius loci Dominis, & aliis qui remedi causa eò confluerant, contracta, continenter Christianorum leges collaudauit, & rationibus efficacissimè probauit eas solas veritati consentaneas: Iaponicas verò, quarum ille egregiè peritus erat, falsas esse & cōmentitias. Cùm ergo P. Rector Meacensis homo iam grandæuus & infirmus ad easdem thermas, in quibus & sanatus est, se contulisset, aliquot nobiles à Bonzo conuersos salutaribus aquis abluit. Reuersus autem Meacum, secum Bonzum duxit, ut aliquot sermonibus nostrorum interesset: quibus firmitus instructus cœpit Fuscimi doctrinæ Christianæ rete in ipsam nobilium Dominorum turbam, è quibus multos notos haberet, feliciter ejicere, ac paucis antè diebus quatuor vel quinque primarios ad litus Ecclesiæ Christi attraxit, atque inter eos nobilissimum Dominum, nomine Caminocava ex regione Bandana oriundum, cuius annuus redditus est saccorum orizæ centum viginti millium. Homo integer est & sincerus, qui cùm multis annis litteris Iaponicis in Bando operam dederit, accuratè nouit quibus argumentis gentiles conuincantur: promittitque se perspicuè demonstraturum, sectas Iaponicas non posse veram salutis viam ostendere, eam à sola Christiana ostendi.

Congregationes & Sodalitates, in quas, aliàs scripsimus, distributos Christianos, per hoc persecutionis tempus, egregiè in seruitore & caritate progressum fecere, & in dies, cū nouorū Christianorum accessione, maius sumunt incrementum: sic profus ut Dominicis opus sit fratrem vnum ante prandium duobus in locis longo interuallo inter se disunctis concionem habere; nonnunquam etiam maiores Clerici, iam in munere prædicandi satis in-

structi, in hanc messem emittuntur. Harum concionum, quæ familiariter, & de argumento facili, ac sæpenumerò per modicam collationis instituuntur, singularis existit fructus, ac quæ dicuntur, re ipsa postea præstantur. In eorum vita nulla permittitur perturbatio, nullaque dissensio: & si quis a recta via deflectat, eam omnes conantur ad sanitatem reuocare. Exercent se operibus caritatis in proximum, & idcirco semper habent aliquam pecuniæ collectam in egenos distribuendam. In his congregationibus quando sacrum Missæ fieri solet, confessiones excipi, & corpora Domini porrigi, eo quòd periculo non careat aditus liber ad portas nostras. Itaque Congregationes istæ tempore persecutionis sunt quasi Ecclesiæ nostræ, in quibus conciones habentur, & sacramenta administrantur.

Alius quidam vnus regni Dominus iam iam baptismum accepturus dixit, se fieri Christianum cum proposito firmo, potius iacturam faciendi sui status & vitæ, si opus sit, quàm fidei Christianæ deserendæ. Et quanquam sedulò caueat ne gentilibus Dominis suboleat ipsum factum Christianum, tamen ve zelo nominis legis ardet, & magno animi sensu de ea loquitur, sic tenere se non potest, quin interdum sermonem de rebus nostris oblata occasione inferat, & de rotunda mundi figura, contra Iaponum opinionem, de cæli motu, de eclipsi, & de aliis curiosis questionibus Astrologiæ, disputet, vt per has ambages tandem irruat in disputationem de mundi opifice & moderatore, de Cham & Focai, qui fuere homines similes nobis mortales, ac tandem concludit: O quàm longè aberrarunt Iaponii à via salutis! Quibus colloquitur id minimum efficit, vt omnes intelligant eum non abhorere Christianæ religionis placitis. Paulo antè quàm Christianus haberet, filia eius nupsit primogenito filio Ghenifoin Christiano, quæ etsi olim aliena fuerit à lege Christiana, tamen post susceptum marito baptismum cœpit æquiore in eam animo esse, & bene putatur caput lauacro Christi submissura.

Ioannes Scuirindonus, (cuius conuersio superius commemorata est, & in regno Scinano vectigal annuum habet ducentorum quadraginta millium saccorum orizæ, cui vterque parens Christianus, ac denique cui frater consobrinus vxoris Taici) exemplum matris adhuc in aula degentis, & patris defuncti, baptismum recepit: & in magno pretio habet reliquias, rosaria, piaculares globulos, & imagines à Patre religiosissimo viro relictas. Dici non potest, quanto gaudio exilierit ob susceptum baptismum tantopere expectatum, promisitque se statim effecturum apud suos, vt &

ipſi Euangelium audiant; quod iam præcipui quique, qui aſſidue ei aſſiſtunt, fecerunt, imò & baptiſmum ſuſceperunt. Mater quoque eius, vt cognouit filium baptizatum, ſic lætata eſt, vt ilico quendam ſubmiſerit, qui eo nomine ingentes gratias P. Reſtori ageret, poſtea per alios munuſcula quoque ſubinde miſit, indicâs vehementer optare ſe maiorem familiaritatem inire cum Eccleſia. Verùm quia degit in penentralibus palatiorum Taici, non potuit voto ſuo potiri. Poſtulauit à Patribus aliquot libros pios, dicens ſe alium non habere præter eum, qui inſcribitur, Contemptus mundi, vel Gerſon: euſque libri lectione, ſimulque oratione, quam ante imaginem quandam habeat, ſe ſpiritum fidei ſemel hauſtum fouere & conſeruare, nullum alium ſibi ſuppere vel concionatorem vel conſiliarium, quo in ætate iam prouecta in tantis occupationibus & arumnis vti poſſit. P. Reſtor miſit ei tres libros, Catechiſmum, Rationem conſtitendi, & librum Meditationum. Et quamuis filius eius Sciurindonus toties non poſſit ad domum noſtram venire, quoties vellet, quia Taico nondum conſtat eum baptizatum; tamen quoties poteſt, curat viſitari Patres per aliquot nobiles Dominos Chriſtianos, & viciffim P. Reſtor mittit ad eum fratrem quendam, qui cum eo de rebus diuinis colloquatur. Magno deſiderio tenetur Patrem aliquem alioſque prædicatores in regnum ſuum amandandi, cumque bene ſit fundatus in fide, nec ipſe nec Eccleſia ſuo officio deſerit, cum opportunitas erit, id præſtandi.

Ante paucos dies Chriſti militiæ adſcriptus eſt illuſtris quidam Dominus, dictus Ioan. Vongui, filius Taigaradoni Domini regni cuiuſdam in Iaponiæ finibus, verſus Aquilonem ſiti, quod 30 dierum itinere Meaco abeſt. Is ſacris aquis tinctus eſt rogatu patris gentilis, qui cum olim Ozacæ à Vincentio fratre de fide noſtra multa audiffet, iam tandem hoc anno audiendi finem facere ſtatuit, & Chriſti inſignia ſuſcipere. Duobus tribuſve ſermonibus interfuit, & optime omnia intellexit. Auditurus erat præterea aliquot alios, & ſolutionem quæſtionum, quæ occurrerant: ſed quoniam mandato Taici cogitur proficiſci in ſuum Regnum, ſilum abrumpere debuit. Filium interim natum minorem, vndeſcim annorum, inſtituendum & baptizandum tradidit: maiorem quoque Meaci eadem de cauſa reliquit, vt poſt ſuum reditum baptiſmo initiaretur. Venementer oprabat ſecum abducere aliquem fratrem prædicatorem: ſed quia non erat Meaci vllus ſuperuacuus, circumquendam rei Chriſtianiæ peritiſſimum ſecum duxit, partim vt Chriſtianam fidem ſubditis ſuis annunciarer, partim vt filium ſuum Chriſtianum

orationes consuetas doceret. Vbi baptizatus fuerit Pater, promissum non necessarium erit illi attribuere concionatorem, promissum enim se ædificaturum templa in suo regno, & ampla vestigia adsignaturum. Et quia ad Septentriones in Iapone extremus est commercium habet cum Iezis, id est Tartaris, qui ex continenti veniunt ad insulam Mateumai, 12 vel 15 leucis à dicto regno Zuegarum distantem, in quo vendunt pisces, pelles animalium, & cæteras herbas maris, quibus vescuntur Iaponii, aliaque id genus: atque ab his vicissim coemunt panes pro vestibus, arma, aliaque instrumenta. Aiunt Tartaros illos esse populos admodum barbaros, colore fusco, capillis barbaque promissis, uti Moscovitæ; venari viuent & piscari, agriculturam respuunt. Hoc regnum Zuegarum quod idem Dominus Patribus nostris referebat abundat viuis excellentibus, nigris & candidis, quæ nullo hominum cultu sponte viueque nascuntur, promissitque Patribus se Meacum deportatum aliquot vites, ut ibi serantur. Filius primogenitus seruit Taico nuper visendorum Patrum causa venit, petiitque sibi dari copiam sermonum nostrorum cum proposito se adiungendi Christo.

Paulus Nobunangæ nepos decimum quintum agens annum, de quo supra egimus, postquam Christi castra sequi cepit, omnibus famulis suis & ancillis autor fuit, ut audirent catecholum nostram; audire, & magnam partem Christo ceruices subiret. eodem nunc crebro monet, ut vitam fidei congruentem imitarent, & frequenter confessione mentem expient. Quoties ipse domum nostram ventitat, eos secum ducit, ut familiaritatem nobiscum ineant: & dum mittit eos ad spacium vnius leucæ confessionis faciendæ causa, ipse exemplo eos præcurrit, cauens sedulo ne a via deflectant, & si cõtrariũ faciant, acriter eos reprehendit. Quod a fratre suo didicisse videtur. Matrem continenter verbis factique urget, ut Christi ancilla fiat, & iam rationibus eius cessit, sed consanguinei, qui summopere execrantur Christi legem, eam absterere conantur. Speramus breui amorem consanguineorum cõsueturum amoris filii, eamque baptismo caput submissuram.

Ioannes Sotan Dominus honoratus, qui anno præterito Christianus factus est, habet uxorem tam infestam diuinis legibus, ut imperarit famulis, si quando comitarentur maritum suum ad aduersas nostras, nullum vel potum vel cibum a Patribus portectum imerent, etiamsi id mandaret Sotan: se enim cognouisse, nos delictariis quibusdam ita incantare homines, ut nunquam potest a Christiana lege abduci possint. Maritus tamẽ tandẽ, pro singulari sua prudentia laudibus extollens res nostras, ei persuasit, ut illa cum

paucis, ipso viam monstrante, ad Ecclesiam nostram veniret. in qua primò ei ostendit effigiem Deiparæ ad exemplar D. Lucae in sacello quodam expressam; tum cosmographicam tabulam, horologium, aliaque eiusmodi, quæ erant in alio quodam loco, & ab Echnicis magna voluptate spectantur. Ac ut ista quæstionum occasionem præberent, inuēctus mox sermo est de naturæ auctore, & rotius orbis conditore: atq; ita nullo sermone habito cum Patre aliquo vel fratre læta domum reuertit, ac deinceps, praua opinione deposita, procliuus cœpit audire de rebus in colloquium à marito tum illatis. Accidit id temporis, vt, quemadmodum illa refert, Domina, quam in sacello conspexerat, se visendam ipsi per quietem obtulerit, hilarique vultu dixerit, ipsam parituram filiã nomine Mariam, cuius memor exultabat gaudio, dixitque marito: Prorsus debeo fieri Christiana. nam Domina à te in templo demonstrata, hac nocte mihi cum pulcherrimo in brachiis filio apparuit, recepitque se mihi in hac tam prouecta ætate daturam filiam (erat enim vetula natura sterilis.) Itaque eo ipso die cū marito cœpit aures præbere Euangelio, & tandem perseuerans cum ingenti ambotũ lætitia & solatio baptizata est, iãq; orationib⁹ ad dñs cœdis vacat, & in frequētãda Ecclesia se a marito vinci nō sinit.

Extra filios & nepotes Ghenifoin anno proximo aquis sacris renatos, hoc anno alii duo nepotes 14 aut 15 annorum, magnæ expectationis, renati sunt. Alter, nomine Iacobus, semper adherens Foin, in hanc sententiam inductus est, ab officio annisq; æquali Ioanne. cui aliquando, vt puerorum mos est, secum decertanti dixit: Ioannes, ego puto me esse superiorem te in omnibus. Nam sum te fortior, ingeniosior, habilior, & in fingendis litteris peritior. Cui respondit Ioannes: Fateor me in omnibus istis te esse inferiorem, at ego vna te, quæ longè excellit omnia ista elogia, te supero, nempe quòd sim Christianus, & tu non. Iacobus, cū non haberet quod respōderet, tandē victoriam illi cessit, simulque rogauit, ab eo deduci in domũ nostram, vt fieri posset Christianus. Factus est, duce Ioanne, qui etiã post susceptum ab eo baptismũ protestatus est, se nullũ amplius cum eo suscepturũ certamen, sed intimam in posterum amicitiam culturum. Degunt Fuscimi, & inter eos qui famulantur Foin, soli profitentur Christum.

Alius nepos Foin, nunc dictus Paulus, etiã iurauit in Christi leges, & puer honorarius est Sabucondoni nepotis Nobunanga, natura alacer & viuax, aliisque sociis Christianis in exercitiis pietatis minimè cedit.

Hoc anno, cū duobus nepotibus Saemandoni, (qui fuit Dux belli

belli generalis Nobunangæ, & omnium aulicorum eius nobilissimus) sacris aquis immerfus est eorundem Magister, sectarum Iaponicarum valde peritus, & in aula ea de causa notissimus. Crebro ad ades nostras venit, ut Iaponium quendam fratrem nostrum occultissima quæque sectarum mysteria edoceat, & vicissim Christianæ religionis dogmata, quorum cognoscendorum impense cupidus est, à nobis hauriat. Non semel fallus est, se ab eodem die, quo Christianus factus est, plus didicisse, quam omnibus retro annis in disciplina Iaponica. In sermonibus enim de Christiana lege habitis venisse se in cognitionem primi omnium rerum principii & fontis, sine qua necesse sit omnem aliam scientiam nullam esse & vanam.

Eodem anno baptizatus est nobilis vir cum coniuge & familia, cui nomen est Ioannes, & Procuratorem agit Sabucondoni, quem etiam cognatione ex parte matris attingit. Omnes in rebus divinis multum profecere, & cum nostris tanto amore & confidentia agunt, atque si essent ex veteribus Christianis. Ac Ioannes quidem omnibus Christianis hoc anno ex aula Sabucondoni factis antecellit, & animi submissione, & caritatis operibus, & zelo alios convertendi.

Adiunctus est quoque gregi Christi quidam cæcus Quenguius, nomine Michaël, iam dicti nobilis viri consanguineus, homo multis dotibus naturæ præditus, eruditus, & historiarum Iaponicarum gnarus, qui paucis à baptismo mensibus opera & favore Sabucondoni ornatus est dignitate Quenguiorum, qui habentur pro hominibus in historiis Iaponicarum cognitione perfectis. In horum Quenguiorum congregationem adscripti sunt quinquaginta cæci, quorum privilegium est posse libere comparere in conspectu Principum, maximorumque Dominorum Iaponie, ad percensendas veteres ipsorum historias. In magna existimatione sunt apud omnes, suæque scientiæ beneficio magnam vim pecuniæ corradunt. Iam alias scriptum est, quinque ex Quenguiorum cætu agnovisse Christum, idque Christianorum studio & industria, sed non cum exigua ipsorum iactura, cum ad illius honoris gradum consequendum mille circiter aureos scutatos expenderint. Omnes admodum idonei sunt ad legem Evangelicam inter magnos Dominos propagandam, ob dicendi libertatem, qua utuntur, & quia eorum dicta ferè æqui bonique consuluntur. Itaque quamprimum hi Quenguii aliquam partem sunt mysteriorum dei nostræ cognitionem, & rerum cælestium sensu capi ceperunt, Concionatorum vice sunt inter nobiles, quorum multos

iam in suam sententiam pellexerunt.

Nobilis & strenuus quidam belli Dux in regno Deua, (quod Zoegarano in finibus Iaponiæ proximum est) nomine Iscenocamidonus, qui hoc anno Meacum venit non alia rerum nostrarum noticia imbutus, quam ea, quam à noto sibi Christiano hauserat, tantum fructum breuissimo tēpore fecit ex audita doctrina Christiana, vt non multo pōst cum omnibus suis famulis salutari baptismi aqua sit perfusus. Quo tempore Meaci commoratus est, crebrò inuisit ædes nostras. Non dubitamus hoc exiguum semen magnum fructum redditurum, vbi in regnum reuerterit ad suos subditos, qui numerum efficiunt trium vel quatuor millium hominum.

Eunuchus quidam, qui Taico est à poculis, & potum dictum Cianoui illi subministrat, tantos progressus fecit in diuinarum rerum noticia, vt post baptismum, in quo ei inditum est nomen Ioannis, nusquam finem nec modum faciat de iis loquendi, itaque hætenus integritate vitæ suæ & differendi gratia permultos nobiles ad Christi ouile adduxit. Et quoniam ipse genere nobilis est, & olim magnum quendam statum gubernauit, multis in aula notus est, ex quibus, quamprimum se ingerit occasio, non negligit aliquos in rete Christi pellicere.

Baptizatus est quoq; nobilis ex familia Mori, Regis Amaguciani, nomine Ioannes, qui dum Mori esset Ozaca, sæpe irabat ad Ecclesiam visendi Patris ergò, & ad perdiscenda capita doctrinæ Catholicæ. Cuius exemplo & verbo paruit & alter nobilis Paulus Firacondonus, homo copiosus & carus Mori.

Habitabat in iisdem partibus nobilis quidam vir, dictus Thomas, qui etsi multis ante annis baptizatus fuisset, tamen, quia ad Ecclesiam non habuit, non nihil in suscepta semel pietate elanguerat. Habebat autem uxorem Christiani nobilis iam defuncti neptem, cuius coniunx, nescio marito, Christo nomen dederat. Hoc igitur anno Thomas, diuinitus impulsus, errorem suum agnouit, & cum ingenti vitæ præteritæ dolore, totius vitæ lapsus ad pedes Sacerdotis aperuit, omnibusque impedimentis sublatis, ad baptismum quinque liberos & fratrem minorem cum omnibus famulis adduxit. Hinc Domino Deo placuit, vt filia eius Iusti Vcondoni filio natu maiori ad confirmandam fidem nuberet. Habuit Thomas & aliam filiam matrimonio iunctâ cuidam Domino in regno Iamatano, cui in redditum annuum cedebat centum viginti millia saccorum orizæ: cuius gener superioris anno ex mandato Taici ob amicitiam cum Quabacondono

cultam est interemptus. Et quia rumor erat, uxorem quoque eius
 è medio tollendam, vti patriæ mos postulabat, illa secretò se
 cit Christianam. Quo facto, nullus de ea necanda, ita providente
 Deo, amplius sermo inauditus est. Omnes in ea familia egregiam
 salutis suæ curam gerunt, & licet in Regno Iamato nulli pariter
 ipsos Christiani sint, tamen tum litteris tum nuncijs nostrorum
 in fide aluntur, & Thomas certis temporibus solet se conferre
 Meacum, & à Patribus pia documenta aliqua referre.

Nepos cuiusdam nobilis, adolefcens annorum 14, nobilè Bus-
 gensem exulem, Magistrum in arte scribendi legendique nactus,
 eius hortatu factus est Christianus. Adolefcens hic erat adoptatus
 ab hoc patruo suo, & magno baptismi desiderio tenebatur, sed
 duo eù à baptismo arcebant. Primò quòd præsentem nõ habere
 suum parentè: Secundò, quòd patruus esset æger & hostis Chris-
 tianorum. Magister ergo, quoniam Christianus erat, & multo
 antè hac autor fuerat in Christum credendi, huic adolefcens quo-
 que persuasit, vt fidem & baptismum à se suscipere. Ad quem Pa-
 ter Rector postea Meaco Rosarium, sacras sphaerulas, & magi-
 nes misit.

In villa Meaco vicina commorabatur anus octogenaria ex-
 celsa Amida, dicta Iondosciorum: quæ morti proxima cum chat-
 taceam vestem à Bonziis characteribus Cinèsis vndique com-
 pletam, vt cum ea humaretur, sicut apud nos quidam humantur
 cum habitu S. Francisci. Hæc vestis appellatur Quio carabita,
 quam Bonzii fabulantur signum esse animæ statim post mortem
 in paradysum Amida recipiendæ. Emerat anus hæc vestem modis
 orizæ viginti supra centum manuum labore cõquisitis. Mora au-
 tẽ exẽplo alterius verulæ notæ, quæ paucis post diebus, quæ Chris-
 tiana facta esset, ex hac vita discesserat, data opera Meacũ abin-
 vt nostros audiret: auditòque cum magna deuotione & lacrymis
 catechismo toto venerat enim duce & motore Spiritu sancto
 crum baptisma ingenti cum gaudio recepit. Quo recepto, illico
 ad P. Rectorem contulit, ei que impensas gratias egit, quòd tanta
 caritate & institui & baptizari meruisset: vestem quoq; diaboli-
 illi reliquit à Bonziis veditam, vnà cum globulis precatorijs, qu-
 bus vti solebat in orationibus faciendis. ac P. Rector vicissim illi
 donauit Rosario Christiano & Agno Dei sacro: quibus acceptis
 cum summa simplicitate & vitæ innocentia ad suos reuertit.

In vrbe totius regni Voari principe, dicta Chiosũ, puer habita-
 bat vndecenus, oblatu à matre opulento Bonzo cernobiarum,
 vt litteris operam daret. Mos autem est Bõzijs, vt pueros, nomine
 Calchi-

Caschichi, permittant prolixis passisq; incedere capillis, qui post mortem manent heredes ipsorum, tum quoad habitationem eorum & redditus, tum quoad dignitatem. Puer hic cū Bonzo manserat in annum ætatis 13, quo ferè bona à malis dijudicare adolescentuli incipiunt. Contigit autem matrè viduam nubere Christiano homini, eòq; suasore etiam fieri Christianam; qui ambo & dicto puero, si quando visendæ matris causa è cœnobio veniebat, ceperunt viam salutis veram annunciare, & simul declarare in quam pernicioso & periculoso statu versaretur. Puer rem sedulò expendens, primò in consilium adhibuit Bonzi famulù, tū ambo deliberant de fuga ineunda, ad quã maturandã juuit, quòd Bonzus pridie monuisset puerum, illum insequenti die, quo festũ erat Sciacæ, tondèdum, quo ritu initiatus, Bõzus in perpetuum factus fuisset. Itaq; ille, vt conuentũ erat, cū socio nocte, cū iã omnes cubitũ concessissent, & ingens de cœlo imber decideret, per posticũ cœnobii, superatis magno labore quibusdam hortis & fossis, aufugit in ædes vicinas cuiusdam Christiani. Et ne Bonzus rescisceret, puerum consultare & duce famulo illo aufugisso, eadem via famulus ad cœnobium & lectulum suum, ac si facti conscius non esset, noctu rediit. Bonzus autè cognita summo diluculo pueri fuga, vehementer excanduit, deinde omnia turbãs, vndiq; emisit certos homines, qui eũ è fuga retraherent, speciatim autem ad ædes matris, quã norat iam esse Christianam: cumq; repertus nõ esset, cepit animo reuoluere, quisnã illi autor fugæ esse potuerit: ac primò quidem in suspicionem venit dictus famulus, à quo multis minis veritatem extorquere conatus est, sed frustra; constanter enim negavit se quicquam scire de puero: licèt sequenti nocte & ipse in domum illius Christiani, in qua latebat puer, se receperit, & inde ambo ad alium Christianum nomine Tacheia discurrere, apud quem est quasi Ecclesia nostrorum, in qua sacrum Missæ celebratur à Patre, dum ea loca inuisit, & singulis Dominicis festisq; precandi causa conuentus à Christianis habetur. Hic delituerunt ambo diebus aliquot, & Constantius ille senex, qui est antiquus pater Christianorum regni Voareni, post catechesin, salutari aqua baptismi eos tinxit. Ne autem in Bonzi manus incidere, qui in omnes angulos emiserat exploratores, coacti sunt recipere se Meacum, quòd itinere quinque aut sex dierum ab illo cœnobio aberat.

Nobilis quidam Christianus, nomine Naito, & perantiquus, Domino regni Voareni familiaris, commiseratione dicti pueri motus eum secum Meacum abduxit: quòd vt peruenit, mox ædes

ædes nostras adiit: inde autem famulus ad visendos cognatos suos discessit. Bonzus, ubi tandem intellexit puerum esse Meaci, per bo- cerum Domini regni litteris ad Christianum quendam Voares- sem, Meaci tunc agentem, ac pueri consanguineum datis, curam in manus suas eum tradi. Verum quia Michaël, hoc enim erat no- men puero, etiam atque etiam optabat manere in Ecclesia, & do- mo nostra, idque fieri Meaci ob exploratores à Bonzo submis- sos non poterat, P. Rector eum cum duobus aliis juvenibus ad seminarium studiorum causa amandandum putavit. Simulatoque Nangasachum peruenit, tonsus est, & à P. Vice-provinciale ad se- minarium cum ingenti sua voluptate missus. Puer est optima ex- pectationis, & litterarum studiosus, multaq; argumenta præbet egregii futuri Concionatoris. Omnibus denique ob motum lit- eritatem carissimus.

In eadem vrbe Quiesu erat femina Christiana, quæ etiam ante susceptam fidem propensa erat ad præstanda opera pia, & sigilla- tim ad excipiendos hospicio pascendosque pauperes. Accidit al- quando, ut cum cæcus quidam, vir venerabilis Meacum tendens, diuersorium quæreretur, illa eum in ædes suas receperit. Maritus item Christianus, postquam domum venit, multum sibi de hospite gratulatus eum inuitavit ad cœnam. A cœna, omnibus rebus compositis, more recepto, quotquot erant in familia, magni & parui conveniunt ad faciendam orationem, & supplices coram sacra imagine recitant Litanias. Cæcus, qui nihil horum videbat, sed tantum auribus voces precantium audiebat, rei novitate ac- tonitus, percunctatur, quod genus illud orationis sit toti familie tam gratum, ac à se hætenus nunquam auditum? Respondit pa- ter familias, esse formulam orandi, qua Christiani ad Deum cœli terræque Dominum uti consuescent: se autem cum tota familia Christi legi nomen suum dedisse. Cæcus, cum subiecisset se oppo- dō cupere aliquid cognoscere de illa lege: pater familias commo- morate cœpit, se quōdam Fochescium fuisse, & studiosum hono- ris Sciacæ promovendi: verum cum à quodam concionatore di- dicisset Sciacam & Amidam fuisse homines, habuisseque multos hominum conjuges & liberos, atque idcirco nec aliis nec sibi po- tuisse conciliare salutem, quandoquidem non agnoscunt verum Dominum conditorem cœli & terræ, ac hominum Servatorem, quem Christiani appellant Deum: se nostris auditis sermonibus renuntiasse Sciacæ, & in Christi veri DEI certum transisse: itaq; si ipse & similibus sermonum cupidus esset, habere se filium, qui facile eos sit expositurus. Cum cæcus annueret, adolescens filius hospitis

hospitis item cæcus (atque is quem antè diximus Zueganum cū filio Domini eiusdem regni profectum) cepit illi doctrinam Christianam tanta cum gratia explanare, vt tandem post aliquot dies illum in album Christianorum retulerit. Cæcus deinde Meacum pergens, & sapius de rebus nostris audiens, confirmatusque in fide, in suum regnum Bandanum, vnde venerat, latus reuertit, cum proposito omnes discipulos suos & amicos in eadem sententiam pertrahendi.

Christianus quidam Meacensis, nomine Laurentius, hospicio susceperat militem cum vxore exulatem, qui antè seruierat Quabacondono: ei persuadet, vt in Christi militiam transeat, auditisque aliquot concionibus assensit, sed vxor omnibus modis refragata est, ne faceret. Verùm DEVS eam alia via nihil minus cogitatem in societatem viri traxit. Vicina partui, quem vti iuencula nunquam erat experta, tantis oppressa est doloribus, vt crederet se morituram. Omni remedio humano destitutæ maritus accurrit cum effigie Beatiss. Virginis. eam primò imponit eius capiti, tum in cubiculi parte deponit, monens eam, vt illi Dominae magna fide commendaret, fecit, ac mox & imminuti sunt cruciatus, & foetum edidit cum magno omnium gaudio & consolatione. Quo euentu commota, non solùm non impediuit ampliùs maritum, sed etiam recepit se verbo Dei audito in Christi militiam cū eo per baptismum trāsituram: ac publicè omnibus prædicauit se, ob beneficium sibi à sacratissima Virgine aduocata nostra præstitum, velle fieri Christianam.

Deo propitio ubiq; in omnibus Iaponiæ partibus etiam apud ipsos Ethnicos in tanto pretio & existimatione est Lex nostra sanctissima, vt modò non sint, qui perperam de ea, vt olim, loquuntur: sed, quod magni faciendum est, omnes lætantur, se nunc libentissimè audire, quæ antè detestabantur. Et cùm omnes Christiani sint ferè viri principes, nomen Christianorum non modò saluterum, sed etiam honorificum esse cepit.

Taicus quoque non obscuris argumentis declarat se eodem loco habere res nostras: quoties enim de nobis in multorum Dominorum præsentia sermo incidit, ait nos fide esse integros & sanctos, seque facillè Christianorum sacra suscepturum, nisi vereretur Bonzos fame morituros, quia nullæ illis ampliùs suppeditantur elemosynæ: deinde destituerentur tot templis, quæ sunt ornamenta Iaponiæ. Quòd si interno aliquo odio nos prosequeretur, non utique vel toleraret nos in Iapone, vel permetteret tot fieri in conspectu suo Christianos. *Quitano mandocoro prætipua eius*

eius coniux, sæpenumero quoque bene de rebus nostris loquitur, ac imprimis apud Dominas Christianas, quæ illi assidue præbentur.

Erat in palatio Domina, quæ hætenus vehementer aduersa est Christianæ legi: sed postquam à cæco Chingiuo Christiano quædam de ea cognouit, immutauit opinionem, amittitque se ex falsis aliorum narrationibus in errorem inductam.

Ghenisoin etsi certò norit, & filios & consanguineos omnes suos iurasse in fidem Christianam, non tamen audeat eos reprehendere, tum quia probè intelligit quàm bonam viam ingressi sint, tum quia animaduertit quantus fructus, non obstante Taici edicto, ex prædicatione etiam occulta consequatur: ne aere ex huius mundi regno exterminetur, fingit se nobis succedere, & criminatur nos, quasi sua consilia respiciamus: multaque cum magno periculo nunc faciamus, quæ postea libertime faceremur.

Eandem affectionem in nos ostendit Gubernator Meacensis Gibonoscis gètilis, vnus ex Taici intimis, qui & litteris & uerbis nostris indicauit, quantum faueat nostris successibus, monuitque, ut modò nostri Meaci nihil turbent; se nostram causam apud Taicosamiam, quando opportunitas se offeret, summa fide acturum.

Idem sensus est aliorum Dominorum in regnis, ut Sabucondoni in regno Mino, & Auano Cami in regno Aua, & Tucnocandoni in regno Fingano, & Sciurindoni in regno Sinano, & aliorum principum Dominorum, qui manibus pedibusque rectè Christiana tuentur.

In palatio quoque ipso annumerari debent nonnulli primarii Domini, ut Quigocudonus, & Maria Ioannis Sciurindoni mater, quæ semper cum filia sua adest Taico: ac Magdalena Quincuzin, quæ cum filia ministrat Mandocoro Samæ vxori Taico, ac illa quidem ei est a secretis, hæc verò filia à thesauris Taico, aliaque munera sustinet cum tam præclaro vitæ exemplo, ut omnes non parum mirentur. De hac Magdalena liber aliquod subijcere.

Hæc femina etsi tanti momenti officia sustineat, dignitate longè antecedit omnes reliquas, tamen aliena est ab omni auaritia: si enim illi animus fuisset accumulandi opes, vel accipiendi, quæ ei offeruntur, propter officia magnis quibusque Dominis apud Taicum exhibita, ingentes hætenus coëgisset thesauros: re-

tam quia nihil vult accipere, quod in illa aula perrarum est, in
 magna est æstimatione omnium. Atque ideo Taico vxorq̄ue eius
 plus ei fidunt, quàm aliis, & in argumētum sui erga eam affectus
 præstita q̄ue fidei compensationem semper donant eam opulen-
 tis strenis. Ac speciatim Taico, cū superiore anno lethali mor-
 bo deiectus esset in lectum, vocauit ad se Magdalenam, ac post
 breue colloquium in manus ei dedit laminam auream quingen-
 tis Taes æstimatam, dicens: Hoc aurum post mortem meam pro-
 hibito tuo ad senectam sustentandā expende: scio enim non am-
 plius tibi esse ætatem ad seruiendum aliis, nec volo vt expen-
 das, nisi in tuas necessitates. Quod dixit, quia verebatur ne ero-
 garet in pauperes. Deinde hæc veneranda matrona mirifica vtitur
 diligentia in expediendis negotiis sibi commendatis: quæ magna
 sunt & continua, vt vix illi supersit tempus capiendi cibi vel som-
 ni. Nunquam preces consuetas in oratorio suo intermittit,
 etiā negotia in mediam noctem extrahantur. Ac ferè contin-
 git, vt studio perficiendi quæ ad animam spectant, somno oppres-
 sa Rosario in manu hærente, labatur in terram. Hac certè ætate
 ex nimia corporis fatigatione & imbecillitate duos vel tres men-
 ses grauem perpeffa est morbum, qui tandem eam compulit Fu-
 scimo (vbi semper degit in palatio) migrare Meacum, vt curari
 posset. Quamprimum autem venit, Vincentium fratrem nostrū
 in medicum poposcit. P. Rector quoque sacrum in mariti eius
 Scinzæ optimi senis ædibus, vbi ipsa erat, dixit: confessionē eius
 audivit, & cœlesti pane, cum aliis multis eius consanguineis, erat
 enim dies festus assumptæ in cœlum Deiparæ, eam refecit. In æ-
 gitudine nihil illi grauius fuit, quàm quod suo more orationes
 recitare non posset: impediabatur enim partim visitantium mul-
 titudine, partim virium imbecillitate. Mirificè addicta est operi-
 bus caritatis, quoties enim Christianus aliquis eius auxilium in
 inopia aliqua interpellat, relictis omnibus aliis negotiis, ope-
 ram omnem nauat, vt inopia subleuetur. Nullus in vrbe Mea-
 censi est, cui equè atque illi simus ob beneficium eleēmosynæ, quā
 suis temporibus subministrat, obligati. Consanguineos item
 suos aliosque egentes multis iuuat eleēmosynis. Ipsa æquè atque
 maritus simplicitatis & humilitatis laude conspicua est. Maritus
 ita humilis est, vt nomen suum dare voluerit Congregationi, quæ
 dicitur Pauperum: cū multæ alię sint nobilium & diuitum. Cer-
 ta in vniuerso Gochinai non sunt qui hunc cum sua coniuge pi-
 tate ceteraq̄ue virtute superent.

Missione facta in regna Mino & Voari, de qua paulo pōst
 agemus,

agemus, Pater magnam consolationem accepit, ex laetitia cōmū-
ni Christianorum, qua ipsum venientem excipiebant: erant enim
inter eos viri senes, qui à quatuor vel quinque leucis aduenerant,
& vnus quidem quatuor annorum supra octoginta, qui magna
fatigatione per vias asperas aduolarat. Hic bonus senex cum
uxore sua pauperrimam vitam agit inter gentiles, à quibus (vix
se commemorauit nostris) olim graues perpeffus est persecutio-
nes, eo nomine tantum, quòd esset Christianus. Ceterum eadem
constanti eius integritate & patientia, bona nempe malis, secun-
dum consiliū Christi, rependentis, ita sunt pudefacti, vt non so-
lùm non malè eum tractent, sed etiam elemosynis iuuent,
ac patientiam submissionemque Christianorum laudibus in cae-
lum tollant. Erat hic senex tam candidus & purus mente, vt cum
se contulisset ad locum, in quo Pater anno elapso fuerat in festo
Paschæ, ibique totos quatuor dies vsque ad finem festi haeret,
ac deinde Pater ab eo discessum parante percunctaretur, num es-
set confessus, responderit coram omnibus, se praeterita ætate con-
fessum, & ab eo tempore nihil confessione dignum admisisse. Sui
vitam in illa affecta ætate non esse aliam, quam diu noctuque in
sudore vultus cōficere calceos ex paleis ad tolerandam vitam, si quod
temporis a labore vacuum sit, id in oratione ponere, vel ad amicum
gentilem diuertere, vt ei de rebus diuinis loquatur. Quo responso
Pater fraterq;, quibus hæc referebat, mirificè sunt edificati. Hoc
autem anno bonus senex cum singulari humilitate & animi cō-
solatione de peccatis confessus est.

Alii duo senes, maritus atque vxor, Christiani antiqui, confes-
sionis cōmunionisque causa ex remotis locis venerunt: ac hi quoque
que inopem vitam inter Ethnicos traducunt, seque vno patientis
scuto sic tuentur aduersus infidelium probra & calumnias, vt
alii mirentur, alii pudefiant, alii quoque terreantur. Imò ipsi re-
ferebant, esse quinque vel sex in sua ipsorum familia, qui magno
fastu & contemptu, ac incredibili verborum contumelia, se om-
nesque Christianos lacessant & diuerent. Quos Deus Dominus
noster pauperum protector seuerè castigauit. Omnes enim in
fœda ægritudine miserabiliter extincti sunt. Hi verò in tanta
inopia, ad extremam vsque ætatem, ne minimo quidem capiti
dolore laborarunt. Erat eis filia duodeuiginti annorum, cuius ma-
ritæ à multis ambiebantur: sed quia Christiano tantum mari-
to eam collocare statuerant, nunquam passi sunt à se diuelli. No-
bilis adolescens & copiosus cum eius pudicitie in siderearet, vter-
que parens, deserto tugurio suo, cum filia aliò profecti sunt.

Deum offenderent, & honorem filiae tuerentur.

Petrus Scijemone nobilis, qui fuit primogenitus Domini Regni Iechu, in Mino Patrem cum aliquot Christianis in ædes suas inuitavit, Euangelium vxori suæ gentili aliisque domesticis mulieribus annuciari perituit, quod & factum est. A concione martius rogauit vxorem, an omnia intellexisset, respondit, mirificè sibi arridere quæcunque dicta essent, esse enim cõsentanea rationi & veritati, ac idcirco ex animo se optare baptismum, si id conscientia sua matertera vxore Ghenifoin, aliisque consanguineis, qui omnes erant gentiles, fieri posset. Atque hac de causa paulo amplius baptismum distulit, licet aliquot præcipui è domo eius, qui eidem concioni interfuerant, statim baptismum susceperint.

Fucuseimãdonus Dominus regni Voari multum fauet Christianis, & per Quinguium cæcũ Voarenũ Christianum commodum locum promisit pro vna Ecclesiã. Eius regni Christiani laborant, vt continenter secum habeant ordinarium Prædicatorem, qui data opportunitate nunc hos nunc illos impellat; est enim gens illa admodum elata a natura & ferox, & licet initio ægre se dedat alicui rei, tamen si semel vel bono vel malo se applicuerit, ei tenaciter adhærescit. Vtinam, iuuante Deo, pristina libertati tum ibi tum in aliis regnis aliquando restituantur, & magnus animarum fructus ad gloriã Dei colligi possit.

Quamuis tot nobilium hominum conuersio hos anno facta magnam omnibus Christianis attulerit consolationem, tum in Meacensibus tum in Scimanis partibus: non minorem tamẽ concitauit quorũdam Principum virorum obitus, ex quibus, tanquam bono semine in terram iacto, tam copiosus extitit fructus: Qui enim post illos aquis salutaribus perfusi sunt, suo exemplo, tantam de se spem & expectationem in omnium animis concitauerunt, vt dolorem ex morte priorũ acceptum omnino restinguat. De duobus tantum vel tribus faciam mentionem.

In regno Voari erat quidam, nomine Leo Tacheia, qui tempore Nobunangæ baptizatus est Anzuchijamæ, verè Christianorum illorum columna: suo siquidem tum exemplo tum studio in vico Chiros attraxit ad Christum quàm plurimos, & in pietate semel suscepta cõseruauit, cõuertens doctum suam in Ecclesiam, eosque paterno amore in omnibus calamitatibus adiuuans. Et quia eius officium erat cognoscere pretium gladiorum & machætarum Iaponicarum, (erat enim in hoc genere omnium Iaponiæ opificum excellentissimus) cum tota familia ex Voari cõmigravit Meacũ, vbi in magna existimatione erat apud Dominos & Principes:

pes: *Ædes suas autē Voari partim conuertit in Ecclesia, partim Patri, qui eò visitatum veniebat, reliquit inhabitandas. Meaco vero ædes, quas coemit, sic adaptauit, ut à nostris ibi diuinas fieri possit: sicut & in hodiernum diem fit, confluentibus eò multis à ex superiori quàm inferiori Meaco.*

Idem Leo magnus erat amicus pauperum: multos enim, licet ignotos, hospitio suscipiebat, eo nomine tantum, quod Christiani essent, & sumptus gratis eis subministrabat. Ut autem sanus operibus ad sui imitationem omnes impellebat, ita æger, & moribundus, sua patientia, & pia ad obitum preparatione, omnes visitantes consolabatur. A cecidit initio mensis Iulij, cum certis de causis proficisceretur Sacaium, eum corripit febricula, eum quæ, & signis nō obscuris periculosi apostematis sub aurē enati, Meaco cum reuertit: & quia malum auget, & vires deficiebant, ceterum terrimè se ad mortem, facta de vita antea exomologes, & testamentum condito, comparauit. Deinde allocutus est filios, nunc nens illos, quàm nullius pretii sit tempore mortis omne aurum & argentum: ac ut imprimis operam darent vitam omnem tradere in timore DEI. Ac denique, cum vi morbi premeretur, postulauit cœleste sibi porrigi viaticum, & sacrum Missæ in loco consueto fieri, quod à P. Rectore facile illi fuit concessum. Et quamuis ob morbi magnitudinem sacram Eucharistiam sumere nō potuerit, eam tamen singulari animi submissione in altari adorauit, magna fiducia se Christo commendans: Contigit id Dominica post ferias Apostolorum Petri & Pauli: ac in sequenti die Dominica summa cum quiete ex hac vita migravit, sermone de rebus pænitentiæ semper continuato cū multa consolatione circumstantium.

Anno superiori scriptum est in regno Voari nobile & antiquum Christianum, nomine Syluestrum, qui fuerat minister Nobunaga, euocatum fuisse ad cælum. Hic vno ante obitum anno matrimonio copulatus erat cum femina, quæ post agnitionem Christi miram vitæ mutationem instituit; nam statim à gentilitatis rebus, quibus maximè dedita fuerat, summopere abhorere cepit. Nomen ei erat Marthæ: manserat vidua, sine liberis, ab omni prosidio humano deserta: hæreditas enim mariti cessarat priorum xoris liberis, reliqui redditus verò ad Iaponiæ monarcham tributabant. Nec à consanguineis vel parentibus gentilibus vllum aduentum sperare poterat, nam omnes illi erant ex stirpe Boni Ozacani sectæ Icosciorum principis, & gentiles; qui postquàm Christianæ legi se addixit, ne conspectum quidem illius tolerare voluerunt, nisi Christo renunciaret. At illa firmiter in animo suo

confiteuit potius occumbere, quam fidem semel Christo in baptis-
 mo datam rescindere. Quare & capillos sibi refecuit, parata labo-
 re manuum suarum inter Christianos vitam tolerare, quo nomi-
 ne Sodalitas Misericordiae & locum inter egentes feminas ei at-
 tribuit. In hoc statu perstitit integrum annum; nullo unquam sub-
 sidio vel à matre vel à cognatis, qui in eadem vrbe Meacensi ha-
 bitabant, petito. Tandem in grauem & terrum incidit morbum,
 sic ut videretur tota leprosa: nec tamen vlla medicina poterat de-
 pelli. Torquebatur sancta mulier acerbissimis doloribus, nec
 ab vno latere in aliud conuertere se, sine alieno auxilio, valebat.
 Mater te cognita obnixè eam rogauit, ut se sineret valetudinis
 restituenda causa in suam domum deportari, cum adiuncta pro-
 missione, de Christiana religione summum fore silentium. Re-
 spondit illa se facturum, quod visum esset Patri nostro, qui consi-
 lio cum Christianis eius vrbe capto, dixit videri sibi precibus ma-
 ternis faciendum satis, si modò ea constantia in fide sibi prædita
 videretur, ut potius mori parata sit, quam Christum negare, si ad
 id à matre & consanguineis cogereretur. Et respondit, se non id-
 circo maternæ petitioni resistere, quòd de tali constantia in fide
 ambigeret, vel vacillaret, sed quòd prauam aliquam inconstantiam
 suspicionem in animis quorundam gignere potuisset, si facile ei
 assensisset: nunc autem, quia ita omnibus visum est, se ad liberan-
 dos molestia Christianos libenter assensuram. Itaque facta prius
 confessione, delata est ad aedes maternas, vbi vsque ad mortem
 in tanta patientia & fidei constantia perseuerauit, ut mater non
 parum commota fuerit eius exemplo ad talem fidem suscipien-
 dam cum tanta virtute coniunctam. Nam & Patres medicum
 & medicinas, aliaque necessaria ad curationem, ei mittebant.
 Nonnullæ quoque feminæ Christianæ, quod postulabat caritas,
 eam visabant. Rogabat medicum Christianum, ut aliquid de le-
 ge sancta diceret, quod fecit: & bis quidem, vetula illa admo-
 dum doctrinam traditam probauit, ac postea multas quæstio-
 nes filia proposuit, quas illa non verbis, sed exemplo fidei, pa-
 tientia, & caritatis suæ & Christianorum dissoluebat. Tandem
 fracta morbis, inuocato continenter nomine IESU & MARIAE,
 spiritum Deo reddidit. Marri autem ante obitum cõmendauit, ut
 corpus mitteret ad Ecclesiam nostram, rogaretque Patres, ut di-
 crent officium præ se defunctorum, vestes relinqueret pauperi-
 bus: Reliquias verò, rosarium, calculos benedictos, & imagines
 sanctas, quæ in aegritudine inseruissent. Quæ omnia mater præ-
 cepit. Sepulta est à Christianis, domus nostræ impensis: materque

mox nostris per quendam magnas gratias egit, & candelas pro officio defunctorum & eleemosynas pro pauperibus misit. Postea quot verò dies & ipsa praesens gratias agere Patribus voluit, dicens se nobis & Christianis ob eximium amorem in vita & morte erga filiam suam demonstratum tantopere obligatam, ut existimet se tanta obligationi satisfacere non posse, nisi & ipsa fiat Christiana. Itaque comparavit se primum ad audiendam catechesin doctrinam Christianam, deinde etiam ad baptismi sacramentum: quod eo ampliore voluptatem attulit omnibus Christianis Meacensibus, quo illa maioribus honoribus renuntiavit & commodis, quae Bonzo Ozacensi locuplere & potente accipiebat.

Meaci debebat quidam, qui in propugnaculo Tacatichi, interque partibus, septem & decem annis Iusto Vecondono inseruierat, vivebatque inter Christianos, ac talis habebatur, maxime a Iusto. Is hoc anno in regno Cangano, dum ibi redditus annuos Iusti colligit, incidit in febrem, rogavitque socios suos, ut se ad ducerent ad aedes nostras, velle se ibi de peccatis confiteri. Venit aduenit, patefecit, quo tempore Iustus Vecondonus statum Tacatichi administrabat, suisque suadebat, ut diuinæ legi aures preberent, se cum tota familia sua finxisse se esse Christianum, & ideo nec concionibus illis opus habere; idque se fecisse, quod pater suus profiteretur sectam Icosciotum, & Christianam legem maxime detestaretur. Patres his auditis magnopere obstipuerunt, & quia graviter aegrotabat, P. Rector subito illum baptizavit, domumque reuersus cum gaudio, postero die multis praedestinationis signis relictis ex hac vita commigravit in caelum, Patre eius in toto Ethnicismi adhuc haerente.

DE MISSIONE CUIUSDAM PATRIS IN REGNUM MINO ET VOARI.

VT melius intelligatur haec missio, commemorabimus ea, quae ipse Pater de ea scripsit. In missione hac, inquit, triginti dies consumpsimus. quo tempore baptizati sunt omnino homines sexaginta, non contemnendi. Et si alios viginti dies ibi commorari fuisset, baptizati fuissent circiter quinquaginta supra centum; verum quia statim redeundum erat Meacum, aliud tempus baptismus est dilatus. In Mino filii & filiae fratris nutricis Saburondoni iam mortui, & nepos vxoris Gubernatoris Meacensis, Christo nomen dedere. Multorum quoque aliorum honoratorum virorum iam ante baptizatorum, cum coniuges